

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” ____ 20_р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему: **«Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими
результатами на ТОВ «Аквілон Південь»**

Виконавець:

Студент ЦЗВФН

Долгополов Владислав Васильович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Москалюк Ганна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	6
1.1. Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів..	13
1.3. Документальне оформлення, синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів.....	17
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «АКВІЛОН ПІВДЕНЬ».....	22
2.1. Загальна економічна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ «Аквілон Південь».....	22
2.2. Особливості обліку фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь».....	31
2.3. Система внутрішнього контролю фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.....	35
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НА ТОВ «АКВІЛОН ПІВДЕНЬ»	41
3.1. Аналіз динаміки, складу та структури доходів та витрат на ТОВ «Аквілон Південь».....	41
3.2. Аналіз ефективності діяльності на ТОВ «Аквілон Південь».....	45
3.3. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та контролю фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь».....	49
ВИСНОВКИ.....	61
Список використаних джерел.....	64
Додатки.....	69

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному бізнес-середовищі, де важлива роль відводиться ефективному управлінню ризиками, врахування існуючих умов невизначеності, сучасна система обліку, аналізу та контролю фінансових результатів має стати ключовим інструментом для мінімізації фінансових ризиків. Підприємства повинні бути готові до вирішення можливих проблем та негараздів у фінансовій сфері, таких як збитки, нестача коштів, низька неплатоспроможність тощо, і використовувати заходи щодо їх вирішення.

У контексті широкого використання цифрових технологій, аналітики та штучного інтелекту, облік та контроль фінансових результатів мають стати ще точнішими та ефективнішими для швидкого реагування на зміни та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Особливу увагу обліку, контролю, аналізу фінансових результатів приділяють багато вітчизняних науковців і практиків, серед яких слід відокремити: Онищенко В., Нагорну І. В., Губарик О. М., Бондаренко В. О., Меркулову С., Сусіденко Ю. В., Карп'як Я. С., Шевчук К. В., Бондар В. І., Степаненко О. І., Ратушну О. П., Москалюк Г. О., Гавриленко О. Є., Скрипник М. Є., Лоханову Н. О., Гудзенко Н. М., Григораш М. В., Шипіну С. Б., Прохар Н. В., Ночовну Ю. О. та інших.

Все вищесказане обумовлює актуальність теми дослідження даної кваліфікаційної роботи.

Мета дослідження – узагальнення та систематизація теоретично-практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами у сучасних умовах, а також надання пропозицій щодо його вдосконалення.

Завдання дослідження:

- розглянути економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів;
- дослідити особливості нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів, у тому числі під час війни в Україні;
- визначити особливості організації документообігу, аналітичного та синтетичного обліку фінансових результатів згідно НПСБО;

- надати загальну економічну характеристику ТОВ «Аквілон Південь» та провести аналіз його фінансового стану;
- вивчити особливості обліку фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь» та системи внутрішнього контролю підприємства;
- здійснити аналіз динаміки, складу та структури формування фінансових результатів на досліджуваному підприємстві;
- проаналізувати ефективність господарювання на ТОВ «Аквілон Південь»;
- виявити недоліки діючої системи обліку, аналізу та контролю фінансових результатів на досліджуваному підприємстві та запропонувати напрями її вдосконалення під час війни.

Об’єкт дослідження – процес обліку, аналізу та внутрішнього контролю фінансових результатів на підприємстві.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, контролю та аналізу фінансових результатів на торговельному підприємстві ТОВ «Аквілон Південь».

Методи дослідження. При проведенні кваліфікаційного дослідження у роботі було використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: аналіз, синтез, індукцію та дедукцію – задля узагальнення наукових поглядів на сутність економічної категорії «фінансовий результат» й характеристики нормативного забезпечення обліку та контролю доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємств; трендовий аналіз, аналіз абсолютних та відносних показників – для виявлення тенденцій у зміні показників діяльності підприємства та виявлення впливу чинників на зміну показників ефективності господарювання; прийоми порівняння та узагальнення – для виявлення дискусійних питань й формулюванні рекомендацій, впровадження яких дозволить поліпшити стан обліку, контролю та аналізу фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.

Інформаційна база дослідження – законодавчі й нормативно-правові акти України, що регламентують обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами, наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників (статті, монографії), матеріали наукових конференцій, вебінарів, періодичні фахові

видання з обліку та контролю, дані з відкритим доступом з мережі Internet тощо. Всі практичні дані було отримано безпосередньо з досліджуваного підприємства, зокрема: первинна облікова документація, регістри синтетичного та аналітичного обліку, інформація з автоматизованого обліку, фінансова і податкова звітність ТОВ «Аквілон Південь».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 69 сторінок, у тому числі основний зміст – на 63 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 14 рисунків.

Публікації результатів дослідження. За темою дослідження опубліковано тези доповіді на студентській конференції ФМОІТ в Одеському національному економічному університеті на тему: «Деякі питання обліку фінансових результатів», яка проходила 10-11 квітня 2024 року.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів

Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів відображає основні економічні процеси, які відбуваються в рамках діяльності будь-якого підприємства.

Доходи є основним джерелом фінансування діяльності підприємства та відображають його успішність на ринку. Витрати – це ресурси, які витрачаються підприємством на виробництво товарів чи послуг або ведення іншої діяльності. Вони можуть включати заробітну плату працівників, сировину та матеріали, амортизацію обладнання, витрати на маркетинг, адміністрування та інші витрати.

Фінансовий результат – це різниця між доходами та витратами підприємства за певний період часу. Позитивний фінансовий результат вказує на те, що підприємство вдалося забезпечити прибуток, тоді як негативний результат означає збитки. Фінансовий результат є ключовим показником ефективності діяльності підприємства та його фінансової стійкості.

Отже, взаємозв'язок між доходами, витратами та фінансовим результатом відображає основні аспекти економічної діяльності підприємства, що визначають його успішність та прибутковість.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає відповідно НПСБО 15 «Дохід», МСБО 18 «Дохід» та НПСБО 16 «Витрати»,

Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [20]. Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за певними групами (рис. 1.1).

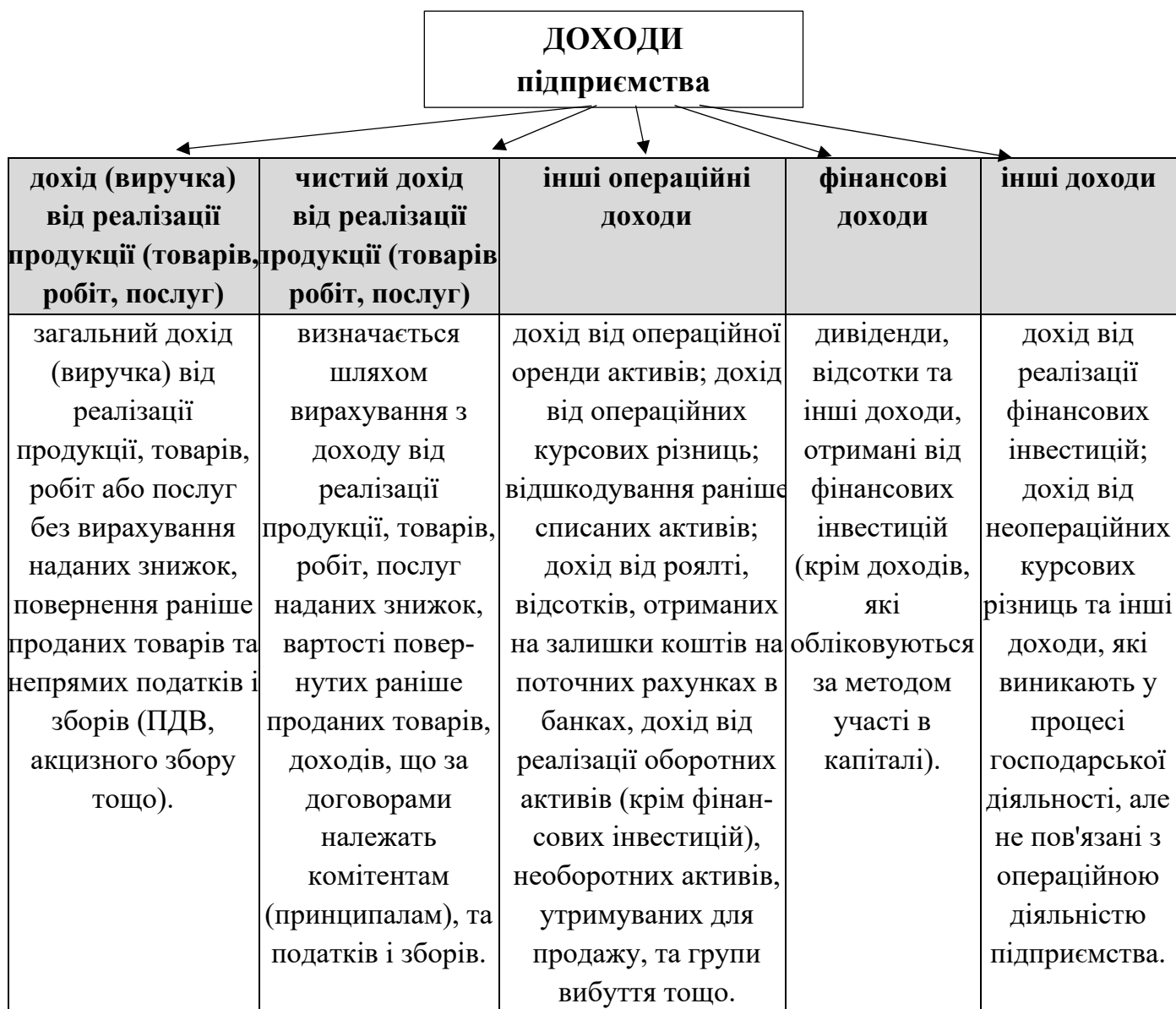

Рис. 1.1. Склад доходів підприємства

Джерело: складено автором на підставі [20]

Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних

періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами [21].

Класифікація витрат підприємства згідно діючого законодавства наведено на рис. 1.2.

Фінансовий результат – це збільшення чи зменшення вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.

Оцінка нормативної літератури показує, що в законодавстві України немає чіткого визначення терміну «фінансові результати». У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [31], Національних ПСБО, МСФЗ поняття «доходи», «витрати», «прибуток», «збиток» визначені досить детально. У податковому законодавстві терміни «фінансові результати» та «прибуток» вважаються ідентичними. Згідно зі ст. 134 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), прибуток визначається як різниця між сумою доходів за звітний період та собівартістю реалізованих товарів, виконаних робіт та наданих послуг, а також іншими витратами за звітний податковий період [27].

Існує багато досліджень в спеціальній літературі питань визначення сутності фінансових результатів. Дане поняття розглядають з філософської, економічної, юридичної, бухгалтерської точок зору. Звісно нас цікавить бухгалтерський аспект сутності фінансових результатів. Степаненко О.І. провела ґрунтовний аналіз різних думок науковців щодо сутності фінансових результатів з позиції бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту і встановила, що вона дещо відрізняється від економічного трактування. Авторка вказує, що це пов'язано з тим, що результати діяльності, які відображаються у фінансовій звітності, залежать від нормативно-правового регулювання їх обліку, і відповідно, виходити за рамки законодавства не має можливості [33, с. 113].

Протягом останнього десятиріччя за спеціальністю «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» було захищено понад двадцять кандидатських дисертацій, в основу яких лягали дослідження фінансових результатів.

ВИТРАТИ підприємства

9

Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	Загально-виробничі витрати	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
Складається з: – виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду; – нерозподілених постійних загально-виробничих витрат; – наднормативних виробничих витрат.	Включають: – витрати на управління виробництвом; – амортизація основних засобів та нематеріальних активів загально-виробничого призначення. – витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загально-виробничого призначення. – витрати на комунальні послуги та інше утримання виробничих приміщень; – витрати на обслуговування виробничого процесу; – витрати на охорону праці і довкілля, техніку безпеки; – інші витрати	Включають: – загальні корпоративні витрати; – витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством; – витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання; – винагороди за професійні послуги; – витрати на зв'язок; – амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання; – витрати на врегулювання спорів; – податки, збори за законодавством; – плата за РКО та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти; – інші витрати загальногосподарського призначення.	Включають: – витрати пакувальних матеріалів та на ремонт тари; – оплата праці, відрядження та комісійні продавцям, торговим агентам тощо; – витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); – витрати на передпродажну підготовку, транспортування і страхування, гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування готової продукції (товарів); – витрати на утримання необоротних активів збутового призначення; – інші збутові витрати.	Включають: – витрати на дослідження та розробки; – собівартість реалізованих виробничих запасів; – сума безнадійних дебіторських боргів та відрахування до резерву сумнівних боргів; – втрати від операційної курсової різниці; – втрати від знецінення, нестачі, псування цінностей; – визнані штрафи, пеня, неустойка; – витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення; – інші витрати операційної діяльності.

Рис. 1.2. Склад витрат підприємства

Джерело: складено автором на підставі [21]

Практично кожен з дослідників у своїх висновках стверджує необхідність уточнення та розширення категоріального апарату щодо фінансових результатів та їхньої класифікації. При цьому особлива увага приділяється виокремленню класифікаційних ознак як для потреб бухгалтерського обліку, так і для потреб управління.

Шипіна С.Б. вважає, що фінансові результати – це «результат господарської діяльності, що є різницею від порівняння доходів і витрат підприємства за вирахуванням суми податків, що визначається за визначений період в цілому або за видами діяльності, та узагальнюється у вигляді показників (прибутку (збитку) [37].

Шевчук К. В., Бондар В. І. пропонують розглядати фінансові результати як виражений в грошовій формі показник результативності господарської діяльності суб'єкта господарювання, який визначається шляхом зіставлення отриманих доходів та здійснених витрат [36, с. 162].

Онищенко В. з практичної точки зору пояснює, що фінансовий результат – це суто бухгалтерський термін і показує результат арифметичної дії, який у підприємства є завжди: позитивний (прибуток) або негативний (збиток). Нульовий результат теж можливий на думку автора, але нечасто зустрічається, лише коли компанія взагалі не проводила господарську діяльність протягом звітного періоду (наприклад, в період створення або ліквідації) [25].

Отже, вивчивши думки науковців, підтримаємо думку щодо виокремлення різних підходів до розуміння фінансових результатів (рис. 1.3).

Відсутність єдиного та узагальненого підходу до класифікації фінансових результатів має негативний вплив на достовірність, зрозумілість та аналітичність бухгалтерської інформації. У сучасних наукових дослідженнях можна виділити декілька підходів до визначення критеріїв класифікації результатів діяльності, поєднання яких дозволить створити ефективну модель класифікації, що може бути успішно використана в бухгалтерській практиці підприємств. Серед вагомих підходів відокремимо два основні на нашу думку:

- 1) з метою підвищення точності, достовірності та оперативності отримання бухгалтерської інформації;

Рис. 1.3. Якісні характеристики фінансових результатів та сучасні підходи до тлумачення їх сутності

Джерело: [33, с. 114]

2) з метою підвищення інформативності даних про формування фінансових результатів для цілей менеджменту.

Класифікація фінансових результатів включає розділення фінансової діяльності підприємства на різні категорії або типи залежно від їхнього характеру, джерел та способу формування. Це допомагає краще розуміти та аналізувати фінансову продуктивність підприємства.

Існують різні підходи до класифікації фінансових результатів, основні з них:

- за часовим принципом: операційні (за періодом звітності) та неопераційні (за попередніми періодами або майбутніми періодами).

- за характером діяльності: виробничі, торговельні, фінансові тощо, в залежності від сфери діяльності підприємства.
- за джерелом отримання: доходи (від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг), витрати (на виробництво готової продукції або надання послуг), а також інші доходи та витрати.
- за функціональним призначенням: внутрішні (для прийняття управлінських рішень) та зовнішні (для зовнішніх користувачів, таких як інвестори або кредитори).
- за способом представлення у фінансовій звітності: валовий прибуток/збиток, фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток до оподаткування, чистий фінансовий результат (прибуток/збиток).

Ці підходи можуть використовуватися окремо або в поєднанні залежно від потреб і характеру діяльності підприємства. Класифікація фінансових результатів допомагає підприємствам краще розуміти свою фінансово-господарську діяльність та забезпечує більш детальний аналіз їхньої ефективності.

Сьогодні існує основний підхід до обчислення фінансових результатів підприємства – відомий як метод порівняння доходів і витрат, або метод "витрати випуск", передбачає визначення прибутку або збитку відповідно до принципу нарахування і відповідності доходів і витрат. Це означає, що для визначення фінансового результату за звітний період потрібно порівняти доходи за цей період з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому "доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів".

Таким чином, фінансові результати відіграють важливу роль у функціонуванні та управлінні підприємством, мають велике значення для обліку на підприємстві з різних перспектив, зокрема

1. Фінансові результати дозволяють оцінити фінансове становище підприємства за певний період часу. Вони відображають, чи отримало підприємство прибуток або зазнало збитків, що є ключовим показником його фінансової стійкості й успішності.

2. На основі фінансових результатів розробляються стратегії та плани розвитку підприємства. Керівництво використовує ці дані для прийняття рішень щодо ресурсного забезпечення, інвестицій та стратегічного розвитку.

3. Фінансові результати формують основу для складання фінансової звітності підприємства (зокрема форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»), яка подається стороннім користувачам, таким як інвестори, кредитори, регулюючі органи тощо. Результативність має важливе значення для визначення відповідності підприємства фінансовим стандартам та правилам.

4. Фінансові результати дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів підприємства, а це у свою чергу допомагає ідентифікувати сильні та слабкі сторони діяльності, а також визначати можливості для оптимізації процесів та збільшення прибутковості.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів

Для забезпечення точності бухгалтерського обліку та правильного відображення його результатів у фінансовій звітності, у тому числі щодо фінансових результатів діяльності, кожне підприємство має дотримуватися основних законів та нормативно-правових актів, що діють в нашій країні. Ці акти встановлюють правила та процедури, що регулюють проведення бухгалтерського обліку, його аналіз та аудит.

Метою нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку фінансових результатів є створенні юридичної бази для правильного ведення обліку, аналізу та складання фінансової звітності про фінансові результати діяльності підприємств. Це включає в себе такі аспекти, як визначення методології бухгалтерського обліку, стандартизація фінансової звітності, встановлення правил аудиту, а також визначення обов'язкових елементів фінансових звітів та їх формату. Нормативно-правове регулювання також може включати в себе вимоги щодо зберігання та представлення фінансової інформації, а також встановлення відповідальності за порушення встановлених правил та норм.

Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів в Україні базується на законодавстві та Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Існують два підходи до правового регулювання бухгалтерського обліку. Перший передбачає наявність в країні кодексу законів, що прямо стосуються бухгалтерського обліку. Цей підхід встановлює певні обов'язки для підприємств щодо ведення бухгалтерського обліку, процедури складання звітності та змісту обліку.

Другий підхід полягає в використанні загально-правового законодавства для регулювання бухгалтерського обліку. У цьому випадку законодавство країни встановлює загальні норми, які обмежують суб'єктів господарювання у питаннях бухгалтерського обліку, але в межах цих обмежень підприємствам надається можливість обирати прийнятні для них методи та підходи до бухгалтерського обліку.

Розглянемо схему (рис. 1.4), яка представляє ієрархічні рівні нормативно-правової бази для ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів в Україні. Бачимо, що на найвищому рівні законодавчих актів, затверджених Верховною Радою України, є закони України та кодекси.

Другий рівень представлений наказами Президента України. Це нормативні документи, що доповнюють інформацію, яка міститься в Законах України.

На третьому рівні знаходяться Постанови Кабінету Міністрів – акти вищого органу в системі виконавчої влади в Україні.

На четвертому рівні містяться положення, інструкції, накази, розпорядження, вказівки Мінфіну України, НБУ, галузевих міністерств, Національного банку України тощо – це нормативно-методичні документи, що регламентують ведення бухгалтерського обліку та допомагають його організувати.

П'ятий рівень представлений безпосередньо рішеннями, наказами самого підприємства, які описують/регламентують дії щодо організації бухгалтерського обліку та застосування облікової політики, прийняті підприємством, і які не суперечать нормативним актам, згаданим на рівнях 1-4.

Рис. 1.4. Ієрархічні рівні нормативно-правової бази для ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів в Україні

Джерело: складено автором на підставі вивчення економічної літератури

Основними документами, які регулюють облік фінансових результатів у нашій країні, є:

1. ПКУ, який містить положення щодо обліку податків на прибуток, зокрема визначення доходів та витрат, які враховуються для обчислення податку [27].
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [31], який встановлює загальні принципи бухгалтерського обліку, включаючи облік фінансових результатів, складання та подання фінансової звітності.
3. Національні ПСБО, зокрема НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [19], НПСБО 15 «Дохід» [20] та НПСБО 16 «Витрати» [21], які визначають правила обліку фінансових результатів, включаючи визнання доходів та витрат, оцінку активів та зобов'язань, а також складання фінансової звітності.

4. Методичні рекомендації та пояснення органів державної податкової служби та Міністерства фінансів України, які надають практичні рекомендації щодо застосування законодавства та стандартів у конкретних ситуаціях.
5. Господарський кодекс України, який містить загальні положення про господарську діяльність, правила укладання та виконання договорів, що також впливає на фінансові результати підприємства.

Дотримання цих нормативно-правових актів є обов'язковим для всіх підприємств, які здійснюють діяльність в Україні. Вони забезпечують однакові стандарти обліку фінансових результатів та сприяють забезпеченню надійності та порівняності фінансової інформації. Дотримання правил даних нормативно-правових документів є важливим для забезпечення фінансової стабільності, прозорості та довіри до підприємства з боку зацікавлених сторін (стейкхолдерів).

Держава, у свою чергу, як регулюючий суб'єкт у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності, спрямовує свої зусилля на підвищення інформативності фінансової звітності фінансових результатів. Це включає впровадження науково обґрунтованих форм і методів обробки та розкриття інформації у фінансових звітах з метою повного задоволення інформаційних потреб користувачів.

Слід зупинитись на проблемах нормативного забезпечення обліку фінансових результатів у сучасних умовах функціонування підприємств в Україні, які можуть включати наступні аспекти:

1. Недостатність чіткості та однозначності. Нормативні акти часто можуть бути сформульовані неоднозначно або недостатньо конкретно, що ускладнює їх інтерпретацію та застосування, особливо для підприємств, що мають специфічні види діяльності, зокрема зовнішньо-економічну, будівельну, інноваційну тощо.
2. Відсутність гармонізації. У нормативному забезпеченні може бути відсутній або обмежений рівень гармонізації з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, що може ускладнити порівняння фінансової звітності різних підприємств, особливо тих, що мають в обов'язковому порядку подавати фінансову звітність за МСФЗ.

3. Відсутність своєчасного оновлення нормативної бази. Швидка зміна умов діяльності підприємств та розвиток новітніх технологій можуть призводити до того, що існуючі нормативно-правові акти стають чи застарілими, чи неактуальними, або ж недостатньо гнучким для швидкого реагування на зміни в економічному середовищі, що може ускладнювати адаптацію підприємств до нових умов.
4. Неякісність контролю за дотриманням. Недостатня ефективність системи контролю та нагляду за дотриманням нормативних вимог з боку держави може призводити до порушень та недостовірної фінансової звітності українських підприємств.
5. Недостатнє орієнтування на потреби користувачів. Нормативні документи можуть не завжди відповідати потребам різних категорій користувачів фінансової звітності, що може призводити до недоліків у їх інформаційній цінності.
6. Суперечності та дублювання. У нормативному забезпеченні можуть існувати суперечності або дублювання вимог, що ускладнює їх розуміння, прозорість та застосування. а також неоднорідність в інформаційній базі.

Таким чином, проблеми нормативного забезпечення обліку фінансових результатів ускладнюють процеси обліку, аналізу та звітності і можуть впливати на довіру до фінансової звітності підприємств.

1.3. Документальне оформлення, синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів

Якісь особливі правила для обліку фінансового результату відсутні, вони впливають із загальних принципів обліку доходів і витрат. Можна виділити два основні моменти обліку фінансових результатів, які у сукупності відображають сутність принципу нарахування у бухгалтерському обліку:

1. Реєстрація доходів і витрат в момент їх фактичного виникнення – означає, що доходи і витрати визнаються у системі бухгалтерського обліку в той момент, коли

вони фактично виникають, незалежно від того, чи були гроші вже отримані або витрачені відповідно. Оплата грошовими коштами не впливає ні на доходи, ні на витрати, ні на фінансовий результат підприємства.

2. Пов'язаність доходів і витрат – означає, що при розрахунку фінансового результату доходи співставляються саме з тими витратами, які були зроблені для їх отримання.

Ключовими елементами фінансового обліку, які допомагають підприємствам вести облік своєї діяльності та управляти фінансовими результатами є документальне оформлення, синтетичний та аналітичний облік. Розглянемо їх більш детально.

1. Документальне оформлення – це процес фіксації всіх господарських операцій та подій у вигляді документів. Є важливим для забезпечення достовірності та правильності обліку усіх операцій з виникнення доходів, витрат та фінансових результатів, оскільки без належного оформлення документально будь-яка операція не може бути відображена у системі рахунків фінансового обліку.

Основні документи, які є підставою для відображення господарських операцій з виникнення доходів, наступні:

- Акти прийому-передачі, рахунки, рахунки-фактури;
- Накладні, витратні накладні, прибуткові накладні, накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;
- Товарно-транспортні накладні та інша транспортна документація;
- Виписка банку, касові документи з руху готівкових коштів;
- Рішення суду, що підтверджують факт збільшення доходів (наприклад, квитанції, договори, банківські виписки, касові ордери тощо).
- Договір оренди, договори купівлі цінних паперів; договори депозитного вкладу чи купівлі депозитних сертифікатів;
- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів;
- Інвентаризаційний опис товарно-матеріальних цінностей;
- Рішення зборів акціонерів (учасників) про розподіл прибутку;
- Бухгалтерські довідки.

Основні документи, які є підставою для відображення господарських операцій з виникнення витрат, наступні:

- Відомості з нарахування заробітної плати персоналу підприємства за видами витрат; Табелі обліку використання робочого часу;
- Відомості відрахувань ЄСВ від нарахованої заробітної плати;
- Відомості амортизації необоротних активів;
- Інвентаризаційні відомості;
- Видаткові накладні, Розрахунки щодо витрачання виробничих запасів; Накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, лімітно-забірні картки;
- Видатковий касовий ордер, виписка банку;
- Звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт.
- Кредитні договори та виписки банку щодо сплати відсотків по кредиту тощо.

Основним документом щодо формування фінансового результату є зведений звіт чи бухгалтерська довідка щодо списання доходів і витрат укінці звітного періоду та визначення прибутку/збитку.

Для цілей оподаткування підприємства-платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів (згідно п. 44.1 ст. 44 ПКУ [27]).

Первинні документи щодо обліку доходів, витрат та фінансових результатів можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;

- посади і прізвища осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Залежно від характеру господарської операції та технології обробки облікової інформації до первинних документів можуть включатися додаткові реквізити (печатка, номер документа, підстава для здійснення операції тощо) [40].

Первинні документи, створені автоматично в електронній формі програмним забезпеченням інформаційно-комунікаційної системи, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови наявності накладеного електронного підпису чи печатки з дотриманням вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг. Первинні документи, складені в електронній формі, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг [40].

Неістотні недоліки в документах, що містять відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання господарської операції, за умови, що такі недоліки не перешкоджають можливості ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції, та містять відомості про дату складання документа, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо [40].

2. Аналітичний облік фінансових результатів – це деталізований аналіз інформації для виявлення тенденцій, ризиків та можливостей, який може включати розрахунок фінансових показників, порівняння даних з минулими періодами, аналіз фінансових відхилень та визначення причин їх виникнення. Аналітичний облік фінансових результатів здійснюється за допомогою розгляду окремих компонентів фінансових звітів та вивчення їх взаємозв'язку.

Аналітичний облік доходів і витрат слід вести у розрізі номенклатури статей, встановлених підприємством самостійно, і затверджених Наказом про облікову політику.

Аналітичний облік фінансових результатів є важливим інструментом для управління підприємством, оскільки він дозволяє керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення і вдосконалювати стратегію розвитку на основі об'єктивної фінансової інформації.

3. Синтетичний облік фінансових результатів – це систематичний збір, обробка та узагальнення інформації для створення загальної картини фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Він дозволяє узагальнити інформацію для подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень.

Для синтетичного обліку формування фінансового результату підприємств передбачена система бухгалтерських рахунків для обліку:

- доходи враховуються на рахунках 7-го класу;
- витрати враховуються на рахунках 9-го класу;
- окремо слід виділити витрати на виробництво, які обліковуються на рахунку 23, загальновиробничі витрати з обліком на однойменному рахунку 91;
- фінансовий результат обліковують на рахунку 79 з відокремленням окремих субрахунків за видами діяльності.

Також підприємства можуть у цій системі використовувати ще й рахунки класу 8 для обліку витрат за елементами. Однак переважна більшість підприємств цього не робить, так як цей клас рахунків, по-перше, не обов'язковий, по-друге, без нього цілком можна обійтися [25].

Якісно організований синтетичний облік фінансових результатів дозволяє здійснювати агрегацію та узагальнення фінансової інформації з різних джерел і підсистем бухгалтерського обліку. Це дає змогу складати фінансові звіти, здійснювати аналіз фінансового стану підприємства на основі складених фінансових звітів, відслідковувати та контролювати фінансові показники в часі для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «АКВІЛОН ПІВДЕНЬ»

2.1. Загальна економічна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ «Аквілон Південь»

Для дослідження особливостей обліку та внутрішнього контролю фінансових результатів нами обрано ТОВ «Аквілон Південь», яке функціонує у сфері оптової торгівлі деревиною та будівельними матеріалами з 2018 року.

ТОВ «Аквілон Південь» є лідером комплексних поставок, найбільшим дистриб'ютором будівельних матеріалів, інструментів і товарів народного вжитку, що надає широкий асортимент, інноваційні системні рішення та постійну підтримку клієнтів. Діяльність підприємства характеризується наступними перевагами для клієнтів:

- Широкий асортимент - більш 15 000 товарних позицій більш ніж 200 брендів в наявності на складі
- Програма лояльності та гнучка система знижок
- Сучасний підхід до обслуговування клієнтів
- Власний автопарк та швидка доставка замовлень
- Можливість самовивозу зі складу в Києві та Київській області
- Власний імпорт та торгові марки
- Своєчасні пропозиції по сезонним товарам
- Брендуння торговельних площ та маркетингова підтримка клієнтів

Окрім безпосередньо продажу товарів підприємство також здійснює широкий спектр послуг:

- комплектація будівельних об'єктів;
- поставки в роздрібні магазини за оптовими цінами;
- власний імпорт і виробництво торгової марки BudmonsteR;
- колеровка фарби та штукатурки;

- прорахунок необхідної кількості будматеріалів, консультації професійних менеджерів тощо.

ТОВ «Аквілон Південь» має широку зону покриття - працюють на 13 областей (Київська, Черкаська, Полтавська, Вінницька, Сумська, Одеська, Чернігівська, Житомирська, Хмельницька, Волинська, Львівська, Івано-Франківська і Рівненська), а також підтримують національного виробника – мають в асортименті багато українських компаній, які постійно зростають і розвиваються. Також є учасником «Української Асоціації Виробників Будівельних Матеріалів і Виробів».

Згідно Виписки з Єдиного державного реєстру (додаток А.1) можна отримати таку загальну інформацію про досліджуване підприємство:

- Ідентифікаційний код ТОВ «Аквілон Південь»: 42602859
- Місцезнаходження: 04119, м. Київ, вулиця Зоологічна, буд. 4/А, офіс 139
- Основний вид економічної діяльності: 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
- Директор - Долгополов Василь Миколайович

Підприємство діє на підставі Статуту (додаток А.2) і має дві філії: м. Львів, вул. Шевченка, 321-Б та м. Одеса, вул. Желябова, 1. Обслуговується ТОВ «Аквілон Південь» в АТ «ПроКредит Банк», МФО 320984.

Сайт компанії: <https://akvilon.ua/>

Організаційна структура підприємства наведена на рис. 2.1 і є лінійною.

ТОВ «Аквілон Південь» у складі має відділ обліку, який налічує 2 бухгалтера на чолі з головним бухгалтером без права підпису.

Підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток та ПДВ, про що наявний Витяг з реєстру платників ПДВ (додаток А.3). У передбачені законодавством строки підприємство подає податкову звітність. Податкову декларацію з податку на прибуток наведено у додатку Б.1, Податкову декларацію з ПДВ – у додатку Б.2, Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску – у додатку Б.3.

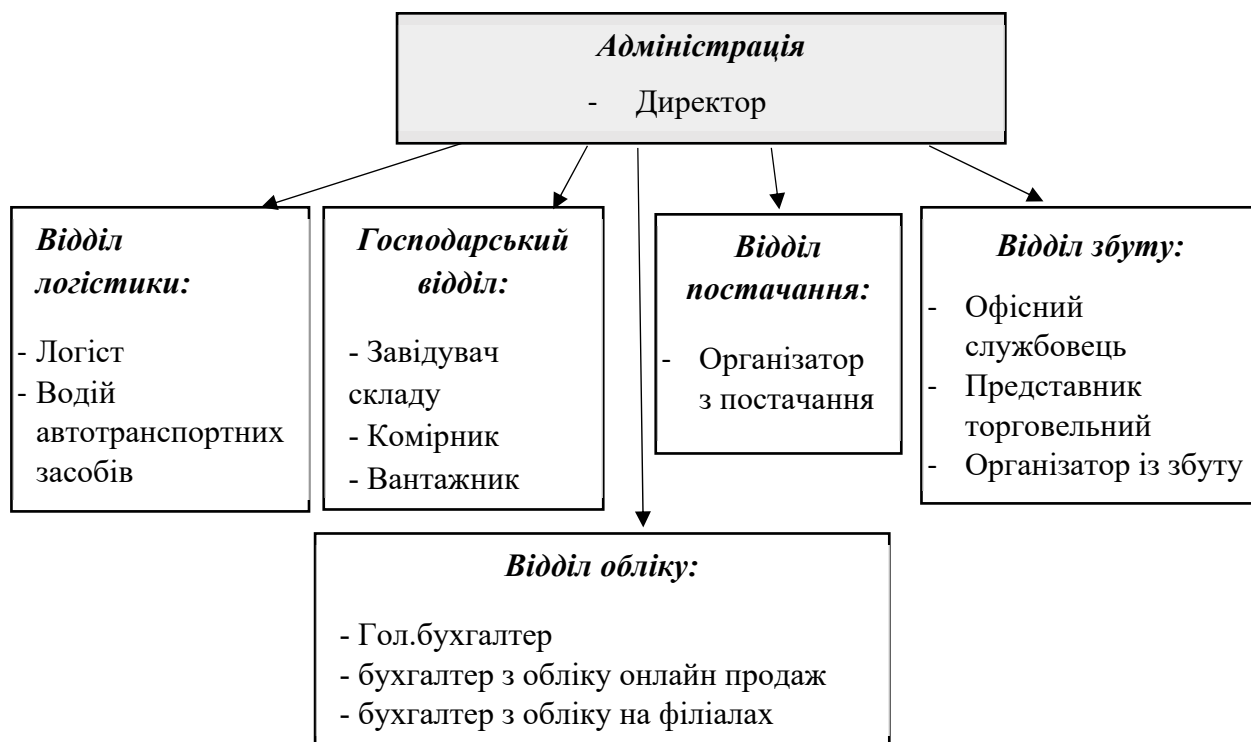

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Аквілон Південь»

Джерело: складено автором

Середня кількість працівників підприємства у 2021 році – 14 осіб, у 2022 році – 17 осіб. На 01 травня 2023 року затверджено Штатний розпис (додаток В), який визначає кількість та кваліфікацію співробітників, необхідних для реалізації функцій та завдань підприємства.

Підприємство складає проміжну та річну фінансову звітність згідно діючого законодавства за скороченими формами: № 1-м «Баланс» та № 2-м «Звіт про фінансові результати» (додатки Г.1 та Г.2), оскільки воно є суб'єктом малого підприємництва за НПСБО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Облікова політика затверджена наказом (додаток Д.1) за підписом директора.

У якості додатків до Наказу про облікову політику на ТОВ «Аквілон Південь» затверджено:

- Робочий план рахунків (додаток Д.2);
- Перелік статей калькулювання виробничої собівартості (додаток Д.3);
- Склад постійних та змінних загальновиробничих витрат (додаток Д.4);

- Графік документообігу (додаток Д.5);
- Типові форми документів (додаток Д.6).

Надамо характеристику основним показникам, що вимірюють фінансовий стан досліджуваного підприємства – ТОВ «Аквілон Південь» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки показників фінансового стану
на ТОВ «Аквілон Південь» за 2020-2022 роки

№ з/п	Показники	Роки			Зміна у 2022 р. порівняно з 2020 (+,-)
		2020	2021	2022	
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід, тис.грн	49 840	92 635	55 712	5872
2	Середньоспискова чисельність персоналу, осіб	12	14	17	5
3	Середньорічна вартість активів, тис. грн	28741,95	32993,65	38236.55	9494.6
4	Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	13748,2	15336,15	16826.75	3078.55
5	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	44 072,1	80 140,2	49 315	5242.9
7	Валовий прибуток, тис.грн	5768	12458	6 397	629
8	Прибуток від основної операційної діяльності, тис. грн	1572	2369	1571	-1
9	Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	1572	2300	1 336	-236
10	Чистий прибуток, тис.грн	1289	1885	1094.9	-194.1
11	Рентабельність продажів (за фінансовим результатом від основної операційної діяльності), %	3,15	2,56	2.82	-0.33
13	К-т оборотності активів	1,73	2,81	1.46	-0.27
14	К-т рентабельності власного капіталу (за фінансовим результатом до оподаткування),%	11.43	15.0	7.94	-3.49

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Аквілон Південь» (додатки Г.1 та Г.2)

Аналіз даних табл. 2.1 свідчить, що ефективність господарювання на ТОВ «Аквілон Південь» протягом 2020-2022 років значно погіршилася. Зокрема, чистий дохід від реалізації товарів зменшився з 92,6 млн. грн у 2021 році до 55,7 млн. грн у 2022 році або на 39,8% (рис. 2.2). Це, у свою чергу призвело до зменшення прибутку

від основної операційної діяльності: протягом 2021-2022 років його значення у абсолютному виразі зменшилось з 2,4 млн. грн до 1,6 млн. грн або на 33,3%.

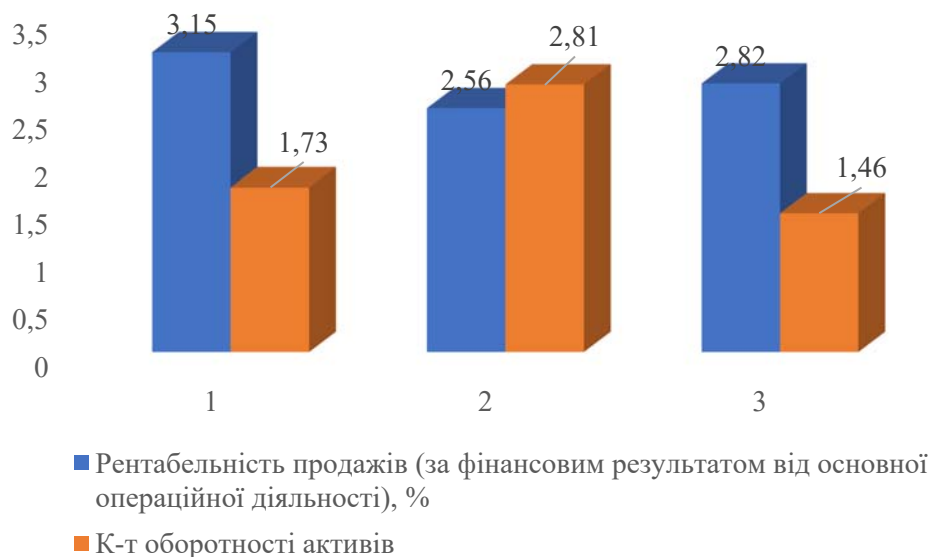

Рис. 2.2. Показники ефективності господарської діяльності ТОВ «Аквілон Південь» за 2020-2022 роки

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Аквілон Південь» (додатки Г.1 та Г.2)

Зазначені негативні зміни щодо обсягів продажів деревини, будівельних матеріалів та санітарно-гігієнічних товарів та фінансового результату від основної операційної діяльності на досліджуваному підприємстві призвели до зменшення чистого фінансового результату з 1,9 млн. грн у 2021 році до 1,1 млн. грн у 2022 році.

Зауважимо, що порівняно із 2020 роком у 2022 році обсяги реалізації товарів (без ПДВ) зросли з 49,8 млн.грн до 55,7 млн. грн або на 11,8%. А прибуток від основної операційної діяльності за цей же аналізований період зменшився на 1 тис. грн (з 1,572 млн. грн до 1,571 млн. грн).

Поеднаємо тенденції у зміні фінансових результатів діяльності ТОВ «Аквілон Південь» із динамікою чисельності його персоналу та активів. Дані табл. 2.1 показують, що середньоспискова чисельність персоналу зросла з 12 осіб у 2020 році до 17 осіб у 2022 році. Середньорічна вартість активів товариства зросла з 28,7 млн.

грн у 2020 році до 38,2 млн. грн у 2022 році або на 33%. Також зросла середньорічна вартість власного капіталу за вказаний період з 13,7 млн. грн до 16,8 млн. грн або на 22,6%. Різке падіння чистого доходу від реалізації товарів спровокувало суттєве зменшення коефіцієнта оборотності активів підприємства – з 2,81 у 2021 році до 1,46. Також вказані негаразди у комерційній діяльності ТОВ «Аквілон Південь» призвели до зменшення маржинального доходу: якщо у 2020 році його значення складало 5,8 млн. грн; у 2021 році – 12,5 млн. грн; у 2022 році – 6,4 млн. грн. Відповідно, оскільки відбулося істотне зменшення фінансового результату від основної операційної діяльності, а фактично саме цей вид діяльності є головним у генеруванні фінансових результатів, то фінансовий результат до оподаткування також має тенденцію до зменшення: з 1,6 млн. грн у 2020 році до 1,3 млн. грн у 2022 році. Така ж тенденцію й із рентабельністю власного капіталу, визначеною за фінансовим результатом до оподаткування: вона знизилась з 11,43% у 2020 році до 7,94% 2022 році. Тобто, якщо на кожну гривню, вкладену у власний капітал підприємства, припадало у 2020 році 11,4 коп прибутку до оподаткування, то у 2022 році вже 7,94 коп прибутку до оподаткування.

Аналіз даних показав, що на ТОВ «Аквілон Південь» спостерігається збільшення активів протягом 2020-2022 років з 28,7 млн. грн до 38,2 млн. грн, при цьому власний капітал товариства також має тенденцію до збільшення (з 13,7 млн. грн до 16,8 млн. грн). З цього приводу доцільно дослідити тенденції у зміні внутрішньої характеристики фінансового стану досліджуваної організації – його фінансової стійкості щоб виявити, за рахунок яких джерел – власних чи залучених відбувається розширення активів ТОВ «Аквілон Південь» (табл. 2.2).

Аналіз даних табл. 2.2 показав, що ТОВ «Аквілон Південь» формально є фінансово нестійким підприємством, оскільки принаймі два показники мають негативну тенденцію. Так, коефіцієнт фінансового ризику зріс з 0,88 на кінець 2020 року до 1,16 на кінець 2022 року (рис. 2.3). Це показує, що при рекомендованому значенні менше 1, на кожну гривню, вкладену у власний капітал товариства припадало від 88 до 1,16 грн позикових коштів. У структурі позикового капіталу 100%

займає найбільш ризикове джерело фінансування ресурсів товариства – кредиторська заборгованість.

Таблиця 2.2

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Аквілон Південь»

№ з/п	Показники	Методика розрахунку	На кінець року		
			2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт автономії (рекомендоване значення $\geq 0,5$)	[Власний капітал]: [Валюта балансу]	0,39	0,42	0,46
2	Коефіцієнт фінансового ризику (рекомендоване значення ≤ 1)	[Позиковий капітал]: [Власний капітал]	0,88	1,39	1,16
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (рекомендоване значення $\geq 0,1$)	[Власні оборотні кошти]: [Власний капітал]	0,99	0,99	0,99
4	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (рекомендоване значення ≥ 1)	[Власні оборотні кошти]: [Запаси]	0,8	0,62	0,54
5	Коефіцієнт співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю (рекомендоване значення = 1)	[Дебіторська заборгованість]: [Кредиторська заборгованість]	0,65	0,50	0,20

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Аквілон Південь» (додатки Г.1 та Г.2)

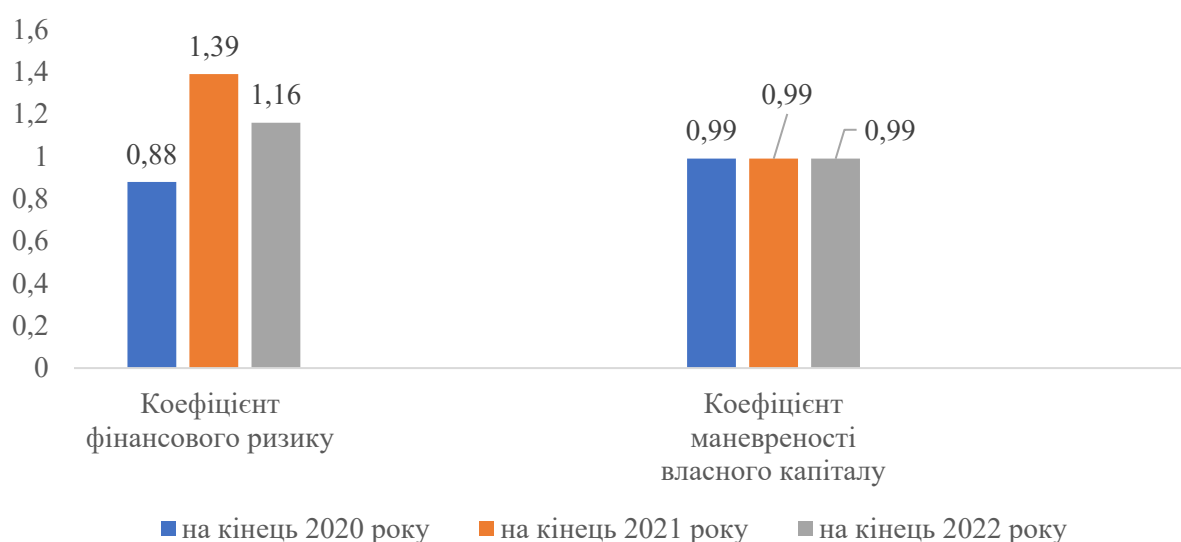

Рис. 2.3. Показники фінансової стійкості ТОВ «Аквілон Південь» за 2020-2022 рр.

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Аквілон Південь» (додатки Г.1 та Г.2)

Між тим, досліджуючи значення коефіцієнта маневреності власного капіталу й коефіцієнта забезпеченості запасів власними оборотними коштами показало, що на досліджуваному товаристві ТОВ «Аквілон Південь» практично весь власний капітал вкладений у оборотні активи, й, відповідно, перебуває у мобільній формі (рис. 2.3) й питома вага запасів товариства, профінансована за рахунок основного «нормального» джерела фінансування ділової активності підприємства – власних оборотних активів знизилась з 80% станом на кінець 2020 року до 54% станом на кінець 2022 року. Вказаний висновок підтверджує тенденцію до збільшення фінансування діяльності підприємства за рахунок найбільш ризикового джерела – кредиторської заборгованості. Тому доцільно в подальшому здійснити порівняння періодів обороту дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги задля виявлення реальних можливостей управлінського персоналу ТОВ «Аквілон Південь» щодо ефективності управління дебіторською заборгованістю товариства на предмет дотримання основних критеріїв ділової активності й, відповідно, поточної платоспроможності організації. Таке застереження ми робимо внаслідок оцінювання негативної тенденції у зміні коефіцієнта співвідношення між сукупною дебіторською та кредиторською заборгованістю на аналізованому підприємстві. Так, значення вказаного коефіцієнта поетапно зменшується протягом усього досліджуваного періоду: на кінець 2020 року – 0,65; на кінець 2021 року – 0,5; на кінець 2022 року – 0,2. Відповідно, перспективи щодо забезпечення поточної платоспроможності у контексті перекриття найбільш строкових поточних зобов'язань за рахунок інкасації усіх видів дебіторської заборгованості, наявних на підприємстві, з кожним роком погіршуються.

Дослідимо зміни у показниках платоспроможності на ТОВ «Аквілон Південь» (табл. 2.3). Розрахунки, наведені у табл. 2.3, показують, що підприємство вважається платоспроможним тільки за коефіцієнтом загальної ліквідності. Цей показник зменшився з 2,14 станом на кінець 2020 року до 1,86 станом на кінець 2022 року. З одного боку, ми бачимо, що товариство є платоспроможним за рахунок покриття поточних зобов'язань повільно реалізовуваними активами (запасами).

Таблиця 2.3

Аналіз показників платоспроможності ТОВ «Аквілон Південь»

№ з/п	Показники	Методика розрахунку	На кінець року		
			2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (рекомендоване значення $\geq 0,2-0,25$)	[Грошові кошти та їх еквіваленти]: [Поточні зобов'язання]	0,04	0,02	0,05
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності (рекомендоване значення $\geq 0,8-1$)	[Грошові кошти та їх еквіваленти + кошти у розрахунках]: [Поточні зобов'язання]	0,68	0,52	0,24
3	Коефіцієнт загальної ліквідності (рекомендоване значення ≥ 2)	[Оборотні активи]: [Поточні зобов'язання]	2,14	1,72	1,86

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Аквілон Південь» (додатки Г.1 та Г.2)

Між тим, значення коефіцієнта проміжної ліквідності вказує, що в управлінського персоналу вкрай обмежені можливості покриття найбільш строкових зобов'язань перед кредиторами за рахунок наявних грошових коштів та дебіторської заборгованості (рис. 2.4).

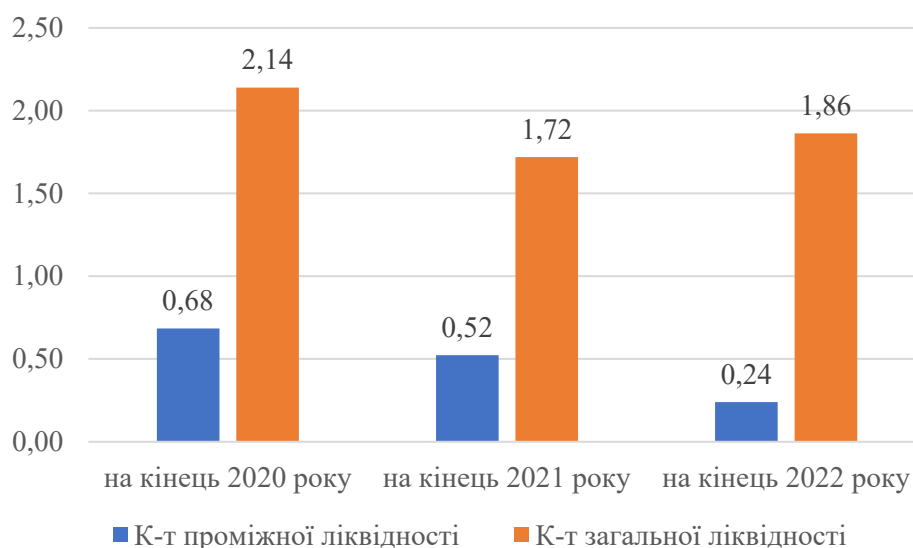

Рис. 2.4. Показники платоспроможності ТОВ «Аквілон Південь» за 2020-2022 рр.

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Аквілон Південь» (додатки Г.1 та Г.2)

За рахунок найбільш ліквідних активів та швидкоореалізовуваних активів управлінський персонал ТОВ «Аквілон Південь» міг покрити від 68% поточних зобов'язань станом на кінець 2020 року до 24% станом на кінець 2022 року. Отже, доцільно надати рекомендації керівництву досліджуваного підприємства, впровадження яких дозволить поліпшити фінансову результативність діяльності товариства й підвищити рівень його платоспроможності.

2.2. Особливості обліку фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь»

Згідно Наказу про облікову політику (Додаток Д.1) для ведення бухгалтерського обліку застосовують журнально-ордерну систему обліку з використанням комп'ютерної програми BAS.

Первинна документація, яка підтверджує здійснення господарських операцій, роздруковується щомісячно, групується за певними ознаками та своєчасно відображається в регістрах бухгалтерського обліку. Облікові регістри (журнали-ордери, оборотні відомості тощо) зберігаються в електронному вигляді, а при необхідності (на вимогу контролюючих або судових органів та своїх контрагентів) роздруковуються на паперових носіях.

Підставою для відображення господарських операцій з обліку фінансових результатів є первинні документи, які складають під час проведення операції, а якщо це неможливо, то безпосередньо після її закінчення, за умови відображення в обліку господарської операції в тому звітному періоді, у якому така господарська операція фактично відбулася.

Для обліку доходів і витрат згідно Робочого плану рахунків (Додаток Д.2) підприємство використовує 7-й та 9-й клас рахунків відповідно.

Первинні документи, регістри та особливості обліку фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь» розглянемо у розрізі витрат, доходів і власне фінансових результатів.

1) Облік витрат

Згідно Наказу про облікову політику (Додаток) витрати підприємства класифікуються згідно НПСБО 16 «Витрати» [21]. Оскільки ТОВ «Аквілон Південь» є торговельним підприємством з елементами сфери послуг, то це відбивається на особливостях організації обліку витрат. Так, для обліку витрат на виконання робіт використовується рахунок 231 «Основне виробництво», а перелік статей калькулювання виробничої собівартості та склад постійних і змінних загальновиробничих витрат наведено у додатках № 2 та № 3 до наказу про облікову політику (Додаток Д.3 та Д.4).

Основними документами при виникненні витрат на оплату праці є розрахунково-платіжна відомість (Додаток Ж.1), таблиць використання робочого часу, відомість перерахування авансів і заробітної плати на карткові рахунки працівників (Додаток Ж.2) тощо. При цьому нарахування заробітної плати здійснюється проводками: Д 92, 93 К 66, а відрахування ЄСВ Д 92, 93 К 65.

При нарахуванні амортизації необоротних активів на підприємстві ведеться Відомість нарахування амортизації (Додаток Ж.3).

Всі первинні документи з придбання та продажу товарів ведуться згідно вимог діючого законодавства. Так, надходження товарів оформлюється видатковою накладною (Додаток К.1), а у разі придбання послуг – актом прийомом-здачі робіт (Додаток К.2). Сплата постачальникам та підрядникам супроводжується Платіжною інструкцією у національній валюті (Додаток К.3), де видно суму коштів, призначення платежу, ПДВ, реквізити сторін тощо. Ці документи є підставою для виникнення записів з надходження товарів і послуг (Д 28 К 631; Д 641 К 631; Д 92, 93 К 685, 631 тощо). Приклад оборотно-сальдової відомості за рахунком 281 наведено у додатку К.4.

При виникненні собівартості реалізованих товарів і послуг під час реалізації формується відомість в автоматизованому режимі (рис. 2.5). Також складаються рахунок-фактура (Додаток Л.1), видаткова накладна (Додаток Л.2 та Л.3), реєструється податкова накладна (Додаток Л.4), товаро-транспортна накладна у разі автомобільних перевезень (Додаток Л.5). Про надходження коштів від покупців та замовників можна дізнатись з виписки банку та платіжної інструкції (Додаток Л.6).

Период	№	Счет Дт	Субkonto Дт	Количество Дт	Нап. на	Счет Кт	Субkonto Кт	Количество Кт	Нап. на	Сумма
Документ				Валюта Дт	Сумма			Валюта Кт	Сумма	Содержание
Организация				Вал. сумма Дт				Вал. сумма Кт		№ журнала
10.01.2023 9:00:00		1	902			281	Дюбель гриб ТМ Кріпильні Елементи 6x40 жовтий	5,000	Обл. НД	
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023			Себестоимость реализованных покупных запасов				Поступление товаров и услуг ЮБ0000000170 от 08.02.2022 8:00:00			Списаны ТМЦ
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"							Склад 7-1			
							сер.: 7317 00 60 00, кач.: Новый			
10.01.2023 9:00:00		2	902			281	ШУРУП д/ГК дер. 3,5x45мм фосфат (500шт)	1,000	Обл. НД	
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023			Себестоимость реализованных покупных запасов				Поступление товаров и услуг ЮБ0000000202 от 15.02.2022 8:00:00			Списаны ТМЦ
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"							Склад 7-1			
							сер.: 7318 14 99 90, кач.: Новый			
10.01.2023 9:00:00		3	902			281	Шпаклівка гіпсова ТМ Кнауф Фугенфіллер 25 кг (М	4,000	Обл. НД	
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023			Себестоимость реализованных покупных запасов				Поступление товаров и услуг ЮБ0000000764 от 22.09.2022 8:00:00			Списаны ТМЦ
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"							Склад 7-1			
							сер.: 3214 90 00 90, кач.: Новый			
10.01.2023 9:00:00		4	902			281	Гіпсокартон вологостійкий ТМ Кнауф ГКПВ 12,5x20	30,000	Обл. НД	
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023			Себестоимость реализованных покупных запасов				Поступление товаров и услуг ЮБ0000000868 от 05.10.2022 8:00:00			Списаны ТМЦ
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"							Склад 7-1			
							сер.: 6809, кач.: Новый			
10.01.2023 9:00:00		5	902			281	Саморізи 3,5x25 по металу (1000шт) Семін	2,000	Обл. НД	
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023			Себестоимость реализованных покупных запасов				Поступление товаров и услуг ЮБ00000002175 от 13.10.2021 8:00:00			Списаны ТМЦ
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"							Склад 7-1			
							сер.: 7318 14 99 90, кач.: Новый			
10.01.2023 9:00:00		6	902			281	Самонаріз д/ГК проф. свердло 3,5x9,5мм блінчик.Н	2,000	Обл. НД	
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023			Себестоимость реализованных покупных запасов				Поступление товаров и услуг ЮБ0000000202 от 15.02.2022 8:00:00			Списаны ТМЦ
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"							Склад 7-1			
							сер.: 7318 14 99 90, кач.: Новый			

Рис. 2.5. Проведення щодо виникнення собівартості реалізованих товарів і послуг на ТОВ «Аквілон Південь»

Джерело: дані фінансового обліку підприємства

Прикладом виникнення витрат на збут через виконання підзвітними своїх обов'язків у відрядженні наведено у додатку Л.7 (авансовий звіт).

Всі витрати за видами діяльності групуються на рахунках 9 класу згідно Робочого плану рахунків (Додаток Д.2). Облікові регістри за рахунками обліку витрат формуються автоматично за запитом бухгалтера чи іншого авторизованого користувача. Так, приклад оборотно-сальдових відомостей за рахунками 91, 92, 93, 949, 98 наведено відповідно у додатках М.1-М.5. На 98 рахунку узагальнюється інформація про нарахований та сплачений податок на прибуток за результатами звітного періоду (Д 98 К 641 та Д 641 К 311).

2) Облік доходів

Згідно Наказу про облікову політику (Додаток Д.1) облік доходів ведеться на рахунках 7 класу, основними з яких є:

702 «Дохід від реалізації товарів»

703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»

704 «Вирахування з доходу»

719 «Інші доходи від операційної діяльності» (відсотки, отримані на залишки коштів на поточних рахунках в банках)

Первинні документи при реалізації товарів і послуг наведено вище. А відомість з проводкою Д 361 К 702 формується в автоматизованому режимі (рис. 2.6)

Период	№	Счет Дт	Субkonto Дт	Количество Дт	Нал. на Счет Кт	Субkonto Кт	Количество Кт	Нал. на Счет Кт	Сумма
Документ				Валюта Дт	Сумма		Валюта Кт	Сумма	Содержание
Организация				Вал. сумма Дт			Вал. сумма Кт		№ журнала
10.01.2023 9:00:00		7	361	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ		702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)		
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023				Договор № 123/21-П от 25.10.2021					Реализация товаров (Зачет аванса покупателя)
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"				Платежный ордер: поступление денежных средств					
10.01.2023 9:00:00		8	361	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ		702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)		
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023				Договор № 123/21-П от 25.10.2021					Реализация товаров (Зачет аванса покупателя)
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"				Платежный ордер: поступление денежных средств					
10.01.2023 9:00:00		9	361	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ		702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)		
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023				Договор № 123/21-П от 25.10.2021					Реализация товаров (Зачет аванса покупателя)
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"				Платежный ордер: поступление денежных средств					
10.01.2023 9:00:00		10	361	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ		702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)		
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023				Договор № 123/21-П от 25.10.2021					Реализация товаров (Зачет аванса покупателя)
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"				Платежный ордер: поступление денежных средств					
10.01.2023 9:00:00		11	361	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ		702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)		
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023				Договор № 123/21-П от 25.10.2021					Реализация товаров (Зачет аванса покупателя)
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"				Платежный ордер: поступление денежных средств					
10.01.2023 9:00:00		12	361	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ		702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)		
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023				Договор № 123/21-П от 25.10.2021					Реализация товаров (Зачет аванса покупателя)
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"				Платежный ордер: поступление денежных средств					
10.01.2023 9:00:00		13	702	Доход операционной деятельности (от реализации товаров, работ, услуг)	6431	СТРОЙСФЕРА ГРУПП ТОВ			
Реализация товаров и услуг ЮБ0000000008 от 10.01.2023						Договор № 123/21-П от 25.10.2021			НДС: налоговые обязательства: отгрузки, экспорт
ТОВ "АКВІЛОН ПІВДЕНЬ"									

Рис. 2.6. Проведення щодо виникнення доходів від реалізації товарів і послуг на ТОВ «Аквілон Південь»

Джерело: дані фінансового обліку підприємства

Суми попередньої оплати і отримані аванси доходами не визнаються.

Облікові регістри за рахунками обліку доходів формуються автоматично за запитом бухгалтера чи іншого авторизованого користувача. Так, приклад оборотно-сальдових відомостей за рахунками 70, 71 наведено відповідно у додатках Н.1 та Н.2. За аналізований період інших видів доходів на ТОВ «Аквілон Південь» не виникало.

3) Облік фінансових результатів

Для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати ТОВ «Аквілон Південь» призначено рахунок 79 «Фінансові результати» за Робочим планом рахунків. Згідно Наказу про облікову політику (Додаток Д.1) сальдо, накопичене на рахунку 79 «Фінансові результати» списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» один раз на рік перед складанням річного балансу.

Оборотно-сальдову відомість за рахунком 79 наведено у додатку Н.3, з якої видно, що фінансові результати за звітний період виникали лише у межах операційної діяльності (субрахунок 791).

Уся узагальнена інформація про доходи, витрати і фінансові результати у кінці звітного періоду попадає у фінансову, податкову та іншу звітність підприємства. Оскільки ТОВ «Аквілон Південь» є суб'єктом малого підприємництва, то подає фінансову звітність за скороченими формами (1-м Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати») Приклади звітів за 2021 та 2022 роки наведено відповідно у додатках Г.1 та Г.2.

2.3. Система внутрішнього контролю фінансових результатів на досліджуваному підприємстві

Система внутрішнього контролю є критичним елементом в управлінні будь-яким суб'єктом господарювання, оскільки вона спрямована на забезпечення ефективного функціонування бізнесу і запобігання можливим ризикам і помилкам.

Мета контролю витрат, доходів і фінансових результатів діяльності полягає у перевірці повноти, точності та об'єктивності інформації про ці об'єкти. Основне завдання такого контролю – це перевірка достовірності облікових даних і фінансової звітності, виявлення факторів, що впливають на їх формування, незалежно від того, чи є вони контрольованими підприємством.

Контроль фінансових результатів охоплює всі етапи господарювання, всі цикли діяльності і не може існувати окремо від контролю всієї діяльності підприємства [35, с. 645]. Система внутрішнього контролю фінансових результатів має на меті забезпечити достовірність, точність та повноту фінансової звітності, а також ефективне управління ресурсами підприємства. Вона може включати в себе три основні складові, які у взаємодії сприяють забезпеченню надійності фінансової звітності, ефективному використанню ресурсів, запобіганню шахрайства та помилок у веденні бізнесу:

1. Система бухгалтерського обліку фінансових результатів, що визначає стандарти та процедури, за якими ведеться фінансовий облік фінансових результатів підприємства. Опис цієї складової було зроблено у п. 2.2 кваліфікаційної роботи.

2. Середовище контролю, яке описує загальну атмосферу на підприємстві, ставлення та свідомість персоналу щодо важливості системи внутрішнього контролю. Це включає філософію та стиль керівництва, організаційну структуру, розподіл повноважень та відповідальності, і кадрову політику тощо.

3. Процедури контролю, які описують конкретні дії та процедури, розроблені для забезпечення виконання цілей системи внутрішнього контролю фінансових результатів. Це включає перевірку точності облікових записів, здійснення аудиту, контроль за доступом до активів й інформації, а також інші механізми контролю.

Деякі основні аспекти системи внутрішнього контролю фінансових результатів наведено на рис. 2.7.

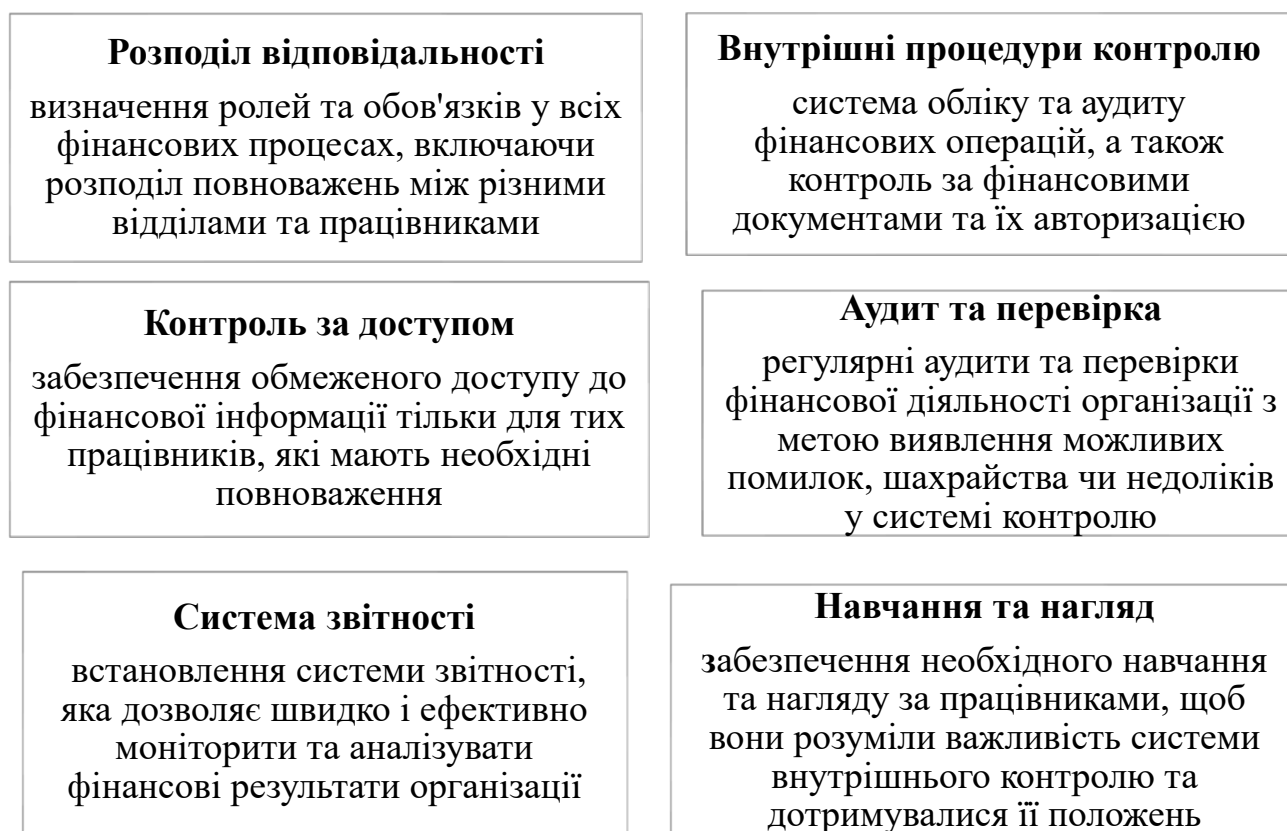

Рис. 2.7. Основні аспекти системи внутрішнього контролю фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь»

Джерело: складено автором

Елементи, наведені на рис. 2.7 допомагають забезпечити, що фінансова інформація організації є достовірною, а також допомагають уникнути можливих фінансових ризиків та неправильних рішень.

Поділ системи внутрішнього контролю фінансових результатів на три етапи – попередній, поточний та наступний контроль – є дієвим підходом для забезпечення ефективного моніторингу фінансово-господарських операцій та виявлення можливих помилок і відхилень у діяльності підприємства. Так, попередній контроль передбачає встановлення перед виконанням фінансових операцій планування та оцінки ризиків, встановлення внутрішніх процедур та контрольних механізмів. Наприклад, на цьому етапі можуть бути розроблені процедури затвердження бюджету, контролю над доступом до фінансових ресурсів та оцінки фінансових ризиків.

Поточний контроль включає в себе моніторинг господарських операцій під час їх виконання. Це означає перевірку відповідності проведених операцій встановленим процедурам і стандартам. Наприклад, це може включати регулярні перевірки фінансових записів та автоматизованих систем обліку.

Наступний контроль же передбачає аналіз і оцінку фінансових результатів після виконання операцій. Його метою є перевірка правильності та точності фінансової звітності. Наприклад, це може включати аудит фінансової звітності та аналіз відхилень між планованими та фактичними результатами.

На ТОВ «Аквілон Південь» право першого підпису та право видачі дозволу на проведення господарських операцій має лише директор. Посадові особи, які наділяються правами отримувати та видавати товарно-матеріальні цінності та несуть всю повноту відповідальності за такі дії, згідно з посадовими інструкціями: завідувач складу, начальник постачання, організатор з постачання, агент з постачання, начальник відділу збуту, комірник, керівник групи торгової

Отримання ТМЦ від постачальника здійснюється на підставі довіреності, підписаної директором та завіреної печаткою підприємства. Довіреність на довірену особу видається терміном не більше ніж на один рік. Директор підприємства, згідно зі Статутом, діє від імені підприємства без довіреності.

Одним з елементів системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві є інвентаризація активів і зобов'язань. Вона проводиться для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Згідно наказу про облікову політику щорічну інвентаризацію проводять станом на 30 листопада поточного року, якщо інше не визначено наказом директора підприємства. Порядок проведення інвентаризації майна підприємства визначається Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань №879 [28]. і здійснюється на підставі Наказу директора підприємства. Перед початком інвентаризації директором підприємства призначається інвентаризаційна комісія. Результати інвентаризації відображаються в інвентаризаційних описах. По завершенню інвентаризації інвентаризаційні описи підписуються членами інвентаризаційної комісії та МВО. На майно, що належить іншим підприємствам (оренда, відповідальне зберігання, монтаж, переробка), складається окрема інвентаризаційна відомість, копія якої відправляється власнику майна.

Нами встановлено, що інвентаризації на ТОВ «Аквілон Південь» проводяться в усіх обов'язкових випадках та згідно діючого законодавства без зауважень.

Восени 2022 року Головним управлінням ДПС в Одеській області проводилась документальна позапланова виїзна перевірка ТОВ «Аквілон Південь» щодо дотримання податкового законодавства. Це було наслідком декларування за липень 2022 року від'ємного значення з податку на додану вартість, яке становить більше 100 тис. грн з урахуванням від'ємного значення з податку на додану вартість, задекларованого у попередніх звітних періодах. З результатами перевірки наявний Акт від 11.10.2022 р. № 27487/15-32-07-04-18/33721890, який можна побачити у Додатку П. Перевіркою було встановлено:

- згідно Декларації з ПДВ за липень 2022 року від 21.08.2022 № 9212054999 сума від'ємного значення різниці податкових зобов'язань та податкового кредиту становила 617385 грн. (рис. 2.8).

Рядок	Показник	Сума ПДВ, грн.
9	Усього податкових зобов'язань	9393
17	Усього податкового кредиту	626778
19	Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного періоду	617385
19.1	з рядка 19 сума перевищення від'ємного значення над сумою, обчисленою відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання декларації	617385
	сума, обчислена відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання декларації	
20	Сума від'ємного значення, що не перевищує суму, обчислену відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації, яка:	-
20.1	зараховується у зменшення суми податкового боргу з ПДВ	-
20.2	підлягає бюджетному відшкодуванню:	-
20.2.1	на рахунок платника у банку	-
20.2.2	у рахунок сплати грошових зобов'язань або погашення податкового боргу з інших платежів, що сплачуються до Державного бюджету	-
20.3	зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного періоду	-
21	Сума від'ємного значення, що зараховується до складу податкового кредиту наступного	617385

Рис. 2.8. Витяг з Декларації з ПДВ за липень 2022 року

Джерело: Акт документальної позапланової виїзної перевірки ТОВ «Аквілон Південь»

- основним чинником виникнення від'ємного значення з ПДВ є залишок імпортованих товарів на складі підприємства.

- на підставі наданих підприємством документів відсутнє заниження або завищення задекларованих податкових зобов'язань.

- завищення податкового кредиту з ПДВ за період липень 2022 року у сумі 214276 грн. На цю суму встановлено розбіжності між даними показників відображених у рядку 16.1 декларації та наданими первинними документами (договори, акти виконаних робіт, видатковими та податковими накладними, товарно-транспортними накладними тощо) й оборотно-сальдових відомостей по рахунках 311, 631, 685, 20, 23, 26, 281.

За результатами перевірки була визначена фінансова відповідальність підприємства з урахуванням п. 521 Підрозділу 10 Розділу XX Перехідні положення Податкового Кодексу України від 02.12.2010 №2755-VI [27].

Такі істотні порушення за результатами зовнішньої перевірки дотримання податкового законодавства при декларуванні ПДВ свідчать про те, що посадовими особами ТОВ «Аквілон Південь» не було проявлено розумної належної обачності при

формуванні показників податкової звітності, а саме відображення сум податку на додану вартість, не звірялись дані первинних документів з даними бухгалтерського та податкового обліку, за рахунок якого виникла сума від'ємного значення рядок 21 Декларації попереднього звітного (податкового) періоду, як то передбачено діючим законодавством, однак ними не було вжито достатніх заходів для цього. Тому, на нашу думку, керівництву підприємства слід організувати періодичне підвищення кваліфікації працівників облікового відділу.

Таким чином, важливими аспектами управління ТОВ «Аквілон Південь» у сучасному динамічному бізнес-середовищі є ефективний контроль фінансових результатів підприємства, тобто їх систематичний аналіз, виявлення та аналіз факторів, що впливають на прибуток/збиток, а також прийняття заходів для покращення фінансової ефективності. Крім того необхідною є постійна оптимізація фінансових результатів, управління оборотними коштами, максимізація доходів та уникнення зайвих витрат. Ці всі пріоритети допомагають підприємству стабільно розвиватися та досягати високих показників ефективності у конкурентному середовищі, а їх реалізація вимагає постійного моніторингу, аналізу та прийняття вчасних управлінських рішень. Конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності системи обліку, контролю та аналізу фінансових результатів на досліджуваному підприємстві розглянемо у розділі 3 даної кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НА ТОВ «АКВІЛОН ПІВДЕНЬ»

3.1. Аналіз динаміки, складу та структури доходів та витрат на ТОВ «Аквілон Південь»

Оцінку генерування фінансових результатів діяльності підприємства зазвичай розпочинають з дослідження тенденцій, які склалися у різновидах доходів та витрат (табл. 3.1). Таке спостереження дозволяє першочергово відповісти на питання, чи направлені управлінські дії керівництва підприємства на зростання доходів й чи вдало управлінський персонал вміє оптимізувати витрати товариства задля забезпечення дотримання одного із ключових параметрів життєздатності будь-якого підприємства – його прибутковості, що в подальшому визначатиме конкурентоспроможність товарів чи послуг, які надає товариство своїм клієнтам.

Таблиця 3.1

Аналіз динаміки складу фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь»

№ з/п	Показники	Роки			Зміна у 2022 р. порівняно з 2020 (+,-)
		2020	2021	2022	
1	2	3	4	5	5
1	Прибуток від основної операційної діяльності, тис.грн	1572	2369	1571	-1
2	Фінансовий результат від іншої операційної діяльності, тис. грн	0	-69	-235	-235
2.1	Інші операційні доходи, тис.грн	11	533	35	24
2.2	Інші операційні витрати, тис.грн	11	602	270	259
3	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис.грн	1572	2300	1336	-236
4	Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності, тис.грн	0	0	0	0
5	Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	1572	2300	1336	-236
6	Чистий фінансовий результат, тис. грн	1289	1885	1096	-193

Джерело: дані фінансової звітності ТОВ «Аквілон Південь»

Аналіз даних табл. 3.1 показав, що чистий фінансовий результат на ТОВ «Аквілон Південь» протягом 2020-2022 років був позитивним, проте він зменшився. Так, чистий прибуток зменшився з 1,3 млн. грн у 2020 році до 1,1 млн. грн у 2022 році. Зазначимо, що найбільш вдалим для товариства був 2021 рік, оскільки чистий прибуток складав у абсолютному виразі майже 1,9 млн. грн, що на 72% більше за чистий фінансовий результат, який отримано у 2022 році.

Ми бачимо, що на підприємстві наявна лише операційна діяльність. Причому фінансовий результат від основної операційної діяльності є визначальним у генеруванні чистого фінансового результату. Прибуток від реалізації товарів зменшився з 2,4 млн. грн у 2021 році до 1,6 млн. грн у 2022 році.

Структурно-динамічний аналіз формування фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь» (табл. 3.2) свідчить, що протягом 2020-2022 років зросла питома вага витрат на збут у структурі формування витратного механізму на підприємстві (з 6,54% у 2020 році до 7,43% у 2022 році). Позитивним є те, що питома вага постійних витрат, а саме, адміністративних витрат зменшилась з 1,88% до 1,23%, що вказує на спроможність управлінського персоналу товариства оптимізувати постійні витрати.

Таблиця 3.2

Структурно-динамічний аналіз формування фінансових результатів
на ТОВ «Аквілон Південь»

Показники	Сума, тис. грн			Структура елементу формування чистого прибутку			Зміни в структурних пунктах у 2022р. порівняно з	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Чистий дохід	49840	92635	55712	100	100	100	-	-
2. Собівартість реалізованої продукції	44072	80177	49315	88,43	86,55	88,52	0,09	1,97
3. Валовий прибуток	5768	12458	6397	11,57	13,45	11,48	-0,09	-1,97
4. Адміністративні витрати	938	1102	686	1,88	1,19	1,23	-0,65	0,04
5. Витрати на збут	3258	8987	4140	6,54	9,70	7,43	0,89	-2,27
6. Прибуток від основної операційної діяльності	1572	2369	1571	3,15	2,56	2,82	-0,33	0,26

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7. Інші операційні доходи	11	533	35	0,02	0,58	0,06	0,04	-0,51
8. Інші операційні витрати	11	602	270	0,02	0,65	0,48	0,46	-0,17
9. Фінансовий результат від операційної діяльності	1572	2300	1336	3,15	2,48	2,40	-0,76	-0,08
10. Інші фінансові доходи	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Фінансові витрати	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12. Фінансовий результат до оподаткування	1572	2300	1336	3,15	2,48	2,40	-0,76	-0,08
13. Чистий фінансовий результат	1289	1885	1096	2,59	2,03	1,97	-0,62	-0,07

Джерело: дані фінансової звітності ТОВ «Аквілон Південь»

Усе вищезазначене дозволило зберегти прибуток від основної операційної діяльності на аналізованому підприємстві у 2022 році в абсолютному виразі тотожним до результатів, отриманих у 2020 році. Вважаємо, що зважаючи та Covid-19 та запровадження воєнного стану в Україні це непогана тенденція. Між тим, прибуток від реалізації товарів та надання послуг у 2022 році був значно меншим за 2021 рік – він зменшився з 2,4 млн. грн до 1,6 млн. грн або на 34%. Відповідно виникає необхідність провести аналіз впливу чинників на зміну прибутку від основної операційної діяльності на ТОВ «Аквілон Південь» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Факторний аналіз зміни фінансового результату
від основної операційної діяльності на ТОВ «Аквілон Південь»

Показники	2021 рік	Згідно базису на дату реалізації	2022 рік	Чинники	Вплив на прибуток	
					розрахунок	сума
1	2	3	4	5	6	7
1. Чистий дохід	92635	91700	55712	1. Зміна ціни	55 712 – 91 700	-35988
2. Виробнича собівартість	80177	75320	49315	2. Зміна собівартості	49 315 – 75 320	26005
3. Адміністративні витрати	1102	1102	686	3. Зміна адміністративних витрат	686 - 1102	416
4. Витрати на збут	8987	8987	4140	4. Зміна витрат на збут	4140-8987	4847

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7
5.Прибуток від основної операційної діяльності	2369	65231	1571	5.Зміна обсягу реалізації у натуральному виразі	2225,49-2369	-143,5
6.Прибуток при фактичному обсязі реалізації	X	2225,4896	X	6.Зміна складу товарів	65231-2225,49	63005

Джерело: дані фінансової звітності ТОВ «Аквілон Південь»

Результати у табл. 3.3 показують, що зменшення прибутку від основної операційної діяльності на ТОВ «Аквілон Південь» відбулося внаслідок негативної дії таких чинників як середня ціна реалізації товарів та обсяг продажів у натуральному виразі. Так, внаслідок зменшення середніх цін на продані товари, прибуток від реалізації товарів зменшився на майже 36 млн. грн. За рахунок зменшення обсягу продажів у натуральному виразі прибуток від реалізації товарів зменшився на 143,5 тис. грн. Відповідно, ми бачимо, що управлінський персонал товариства намагався зберегти діяльність організації на фоні тотального зменшення обсягів будівельних робіт у першому півріччі 2022 року порівняно із першим півріччям 2021 року (коли обсяги будівництва в Україні зменшились на 63%) завдяки наданню знижок на майже увесь асортимент товарів. Тому вказана стратегія виживання є доцільною на фоні тотального закриття великої кількості підприємств малого та середнього бізнесу. Друге півріччя 2022 року відзначилося поживавленням ситуації на ринку будівництва в Україні й тому зростання питомої ваги більш рентабельних виробів у структурі реалізації товарів призвело до зростання прибутку від основної операційної діяльності на 6,3 млн. грн.

Зазначимо також, що зменшення змінних та постійних витрат позитивно вплинуло на фінансовий результат від основної операційної діяльності. За рахунок зменшення собівартості реалізованих товарів, адміністративних витрат та витрат на збут, прибуток від реалізації товарів збільшився майже на 31 млн. грн. Тому виникає необхідність проаналізувати зміни у ефективності господарювання на ТОВ «Аквілон Південь».

3.2. Аналіз ефективності діяльності на ТОВ «Аквілон Південь»

Ефективність господарювання на будь-якому підприємстві вимірюється великою кількістю показників. Між тим, вважаємо за доцільне у контексті до обраної тематики дослідження початково зосередитись на аналізі таких показників ефективності діяльності як точка беззбитковості, запас фінансової міцності й ефект операційного левериджу (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз ефекту операційного левериджу на ТОВ «Аквілон Південь»

№ з/п	Показники	2021 рік		2022 рік	
		тис.грн	% до чистої виручки	тис.грн	% до чистої виручки
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід, тис. грн	92635	100	55712	100
2	Змінні витрати (собівартість реалізованих товарів), тис.грн	80177	86,55	49315	88,52
3	Маржинальний дохід, тис.грн	12458	13,45	6397	11,48
4	Постійні витрати (адміністративні витрати та витрати на збут), тис.грн	10089	10,89	4826	8,66
5	Прибуток від основної операційної діяльності, тис.грн	2369	2,56	1571	2,82
6	Крапка беззбитковості, тис.грн	75020	80,98	42030	75,44
7	Коефіцієнт виробничого левериджу	0,13	0,00	0,10	0,00
8	Ефект операційного левериджу	5	0,01	4	0,01
9	Запас фінансової тривалості	17615	19,02	13682	24,56

Джерело: дані фінансової звітності ТОВ «Аквілон Південь»

Аналіз даних табл. 3.4 показав, що ефективність господарювання на ТОВ «Аквілон Південь» протягом 2021-2022 років знизилась. Про це свідчить динаміка таких абсолютних показників ефективності діяльності як маржинальний дохід та прибуток від основної операційної діяльності. Так, маржинальний дохід зменшився має у 2 рази (з 12,5 млн. грн у 2021 році до 6,4 млн. грн у 2022 році). Прибуток від реалізації товарів, як вже зазначалось, зменшився за цей період з 2,4 млн. грн до 1,6 млн. грн. Між тим, якщо аналізувати зміни у точці беззбитковості, то

ми бачимо, що у 2022 році управлінський персонал ТОВ «Аквілон Південь» значно раніше почав отримувати прибуток від реалізації товарів, оскільки для того, щоб покрити витрати на реалізацію товарів необхідно було продати товарів на суму в 42 млн. грн, а у 2021 році – на 75 млн. грн. Ключовим аспектом, який обумовив погіршення показників ділової активності на досліджуваному підприємстві, є зменшення чистого доходу від реалізації товарів. Проте зазначимо, що аналіз такого показника як ефект операційного левериджу дозволяє нам стверджувати, що діяльність підприємства у 2022 році стала менш ризиковою. У 2021 році при зміні чистого доходу на 1%, прибуток від основної операційної діяльності змінювався на 5%, а у 2022 році вже на 4%. Така позитивна зміна в ефекті операційного левериджу обумовлена оптимізацією витрат товариства у 2022 році.

Далі проаналізуємо зміни у оборотності оборотних активів на досліджуваному підприємстві (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Аналіз оборотності оборотних засобів на ТОВ «Аквілон Південь»

№ з/п	Показники	Роки		
		2020	2021	2022
1	2	3	4	5
1	Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн	49840	92635	55712
2	Середньорічні залишки оборотних активів, тис. грн	28738,5	32988,9	38231,2
3	Середньорічні залишки запасів, тис. грн	14697,8	22050,75	29258,8
4	Середньорічні залишки дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, тис.грн	10281,65	7982,35	6047,85
5	Середньорічні залишки кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, тис.грн	11688,8	15567,4	19160,5
6	Кількість оборотів оборотних активів	1,73	2,81	1,46
7	Кількість оборотів запасів	3,39	4,20	1,90
8	Кількість оборотів дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги	4,85	11,60	9,21
9	Кількість оборотів кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги	4,26	5,95	2,91
10	Швидкість обороту оборотних активів в днях	210,46	129,98	250,47
11	Швидкість обороту запасів в днях	107,64	86,88	191,69

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5
12	Швидкість обороту в днях дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги	75,30	31,45	39,62
13	Швидкість обороту в днях кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги	85,60	61,34	125,53

Джерело: дані фінансової звітності ТОВ «Аквілон Південь»

Аналіз даних, наведений у табл. 3.5, показав, що незважаючи на те, що показники оборотності усіх складових оборотних активів знизились у 2022 році порівняно із 2021 роком, ми вважаємо, що управлінський персонал досліджуваного підприємства вдало веде свою діяльність. Про це свідчить співвідношення таких показників: коефіцієнт оборотності запасів менше за коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги: у 2021 році – 4,2 проти 5,95; у 2022 році – 1,9 проти 2,91. Також період обороту дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги менше за період обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги. У 2021 році кошти за відвантажені товари надходили на розрахункові рахунки підприємства через кожний 31 день, а розраховуватись із кредиторами за надані товари необхідно було через кожний 61 день. У 2022 році вказана тенденція зберігалася – майже 40 днів проти 125 дні. Тому на фоні військових дій та зниження обсягів будівництва управлінський персонал ефективно веде свою діяльність відносно короткострокової стратегії виживання цього бізнесу у агресивному зовнішньому середовищі, у якому функціонує ТОВ «Аквілон Південь».

Перейдемо до аналізу узагальнюючих розрахунків щодо зміни ефективності господарювання на аналізованому підприємстві (табл. 3.6).

Із табл. 3.6 ми бачимо, що рентабельність активів на підприємстві знизилась з 5,7% у 2021 році до 2,9%. Отже, на одну гривню, вкладену в активи ТОВ «Аквілон Південь» припадало у 2021 році 5,7 копійок чистого прибутку, а у 2022 році вже 2,9 копійки.

Таблиця 3.6

Аналіз впливу чинників на зміну рентабельності активів
на ТОВ «Аквілон Південь»

№ з/п	Показники	Роки		Зміна (+;-)		
		2021	2022	загальна	за рахунок рентабельності продажів	за рахунок оборотності продажів
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий прибуток, тис.грн	1885	1096	-789		
2	Чистий дохід, тис.грн	92635	55712	-36923		
3	Середньорічна вартість активів, тис.грн	32993,65	38236,55	5242,9		
4	К-т рентабельності активів	0,05713221	0,02866367	-0,0285		
5	К-т чистої рентабельності продажів	0,02034868	0,0196726	-0,0006	-0,0018982	
6	К-т оборотності активів	2,80766147	1,45703522	-1,3506		-0,02657033

Джерело: дані фінансової звітності ТОВ «Аквілон Південь»

Таке суттєве зниження рентабельності активів, розрахованої за чистим прибутком, обумовлено негативною дією двох факторів: чистої рентабельності продажів та оборотності оборотних активів. За рахунок зменшення чистої рентабельності продажів з 2% до 1,9% чиста рентабельність активів знизилась на 0,02%. Зниження коефіцієнта оборотності активів з 2,8 до 1,5 призвело до зниження чистої рентабельності активів на 0,3%. Отже, ми бачимо, що управлінський персонал ТОВ «Аквілон Південь» потребує розробки заходів, направлених на підвищення прибутковості його діяльності. Вказані заходи будуть запропоновані нами у наступному параграфі.

3.3. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та контролю фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь»

Провівши дослідження системи обліку та внутрішнього контролю, а також проаналізувавши динаміку, склад та структуру доходів і витрат на ТОВ «Аквілон Південь», можна констатувати, що в цілому облік ведеться згідно діючого законодавства, норм і вимог НПСБО, однак, на нашу думку, є певні дискусійні та проблемні моменти, на які хотілось би звернути увагу керівництва підприємства. Мова йде про недоліки та напрямки вдосконалення обліку та контролю фінансових результатів, а відтак і усієї системи управління підприємством:

1) згідно оборотно-сальдової відомості за рахунком 93 (додаток М.3) до складу витрат на збут віднесено неправильно 1008,49 грн. адміністративних витрат (рахунок 92), тобто неправильно згруповано витрати за статтями. Ця помилка не впливає на фінансовий результат, але у подальшому потребує коригувальних дій щодо перегруповання адміністративних і збутових витрат для достовірного відображення інформації у звітності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

2) згідно оборотно-сальдової відомості за рахунком 91 (додаток М.1) до складу загальновиробничих витрат неправомірно віднесено витрати на заробітну плату з відрахуваннями адміністративного персоналу господарчого відділу і відповідно завищені загальновиробничі витрати та собівартість наданих робіт, послуг. Це істотно впливає на формування собівартості реалізації на рахунку 903 та фінансового результату на рахунку 79, тому потребує виправлення помилки. Так, потрібно налагодити настройки програми обліку BAS та встановити правильний склад загальновиробничих та адміністративних витрат.

3) Порушення, виявлені за результатами документальної позапланової виїзної перевірки Головним управлінням ДПС в Одеській області щодо дотримання податкового законодавства при декларуванні ПДВ, свідчать про те, що посадовими особами ТОВ «Аквілон Південь» не було проявлено розумної належної обачності при формуванні показників податкової звітності, а саме відображення сум податку на додану вартість, не звірялись дані первинних документів з даними бухгалтерського

та податкового обліку, за рахунок якого виникла сума від'ємного значення рядок 21 Декларації попереднього звітного (податкового) періоду, як то передбачено діючим законодавством. Тому, на нашу думку, керівництву підприємства слід організувати періодичне підвищення кваліфікації працівників облікового відділу. Здійснювати це слід шляхом систематичної участі відповідних працівників у навчальних курсах і тренінгах (можуть бути організовані внутрішньо або залученням зовнішніх тренерів), у семінарах та конференціях або онлайн-навчання бухгалтерів. Також радимо розглянути можливість фінансування бухгалтерам отримання професійних сертифікатів, таких як АССА, СРА, СІМА та інших, які підвищать їх кваліфікацію та статус. Підвищення кваліфікації бухгалтерів не лише покращить їхню ефективність та продуктивність, але й покращить систему внутрішнього контролю, сприятиме загальному успіху підприємства, забезпечуючи точність та надійність фінансової звітності.

Далі вважаємо доцільним надати рекомендації, впровадження яких дозволило б збільшити генерування позитивних фінансових результатів на досліджуваному підприємстві. Аналіз даних табл. 3.3, показав, що прибуток від реалізації товарів на ТОВ «Аквілон південь» зменшився на 143,5 тис. грн внаслідок зменшенню обсягу реалізації товарів у натуральному виразі. Проте позитивно на зміну фінансового результату від основної операційної діяльності вплинула зміна структури реалізації товарів у бік збільшення питомої ваги більше рентабельних товарів. Завдяки впливу цього чинника прибуток від реалізації товарів у 2022 році порівняно із 2021 роком збільшився на 6,3 млн. грн. Тому доцільно застосувати такі інструментарій управлінського аналізу як матриця Boston Consulting Group задля визначення пріоритетів у зміні продуктового портфелю ТОВ «Аквілон Південь» задля надання рекомендацій, впровадження яких дозволило б збільшити генерування позитивних фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.

Матриця Бостонської консультативної групи, або матриця BCG, є інструментом для аналізу портфеля продуктів або бізнес-одиниць компанії. Вона допомагає визначити, які продукти або бізнес-одиниці заслуговують на фінансування, розвиток або припинення. Сутність матриці полягає в розташуванні продуктів або бізнес-одиниць на осі координат, де одна вісь – вісь ординат представляє темпи зростання ринку, а вісь

абсцис – частку ринку. Це дозволяє розподілити товари, які об'єднані у товарні групи, на квадранти відповідно до їх поточного стану на ринку. Наприклад, продукти з високою часткою ринку та високим темпом зростання ринку потрапляють у квадрант «зірки» і вимагають більшого фінансування для подальшого розвитку. В той же час, товари з низьким ринковим зростанням та низькою часткою ринку можуть потрапити у квадрант «собаки» і можуть вимагати перегляду або припинення їх продажу.

Матриця BCG допомагає аналітикам підприємств приймати стратегічні рішення щодо управління портфелем продуктів або бізнес-одиниць, спрямовуючи інвестиційні ресурси туди, де вони можуть найбільш ефективно використовуватися.

У якості вихідних даних для побудови матриці BCG ми використовували управлінські дані досліджуваного підприємства – ТОВ «Аквілон Південь» й його найбільшого конкурента – ТОВ «Перший дім», яке так само розташовано у м. Одеса та має низку філіалів по всій Україні й теж спеціалізується на оптовій торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-гігієнічним обладнанням (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Дані для здійснення аналізу продуктового портфелю ТОВ «Аквілон Південь»
на основі матриці Boston Consulting Group

Товарна група	Чистий дохід від реалізації товарів у 2023 р., тис. грн	Чистий дохід від реалізації товарів у конкурента ТОВ «Перший дім» у 2023 р., тис. грн	Темп зростання ринку	Частка ринку
Будівельні ліси	8 741,2	10 380,9	1,7	0,84
Будівельні суміші	17 315,3	40 814,1	1,45	0,42
Будівельна хімія	5477,6	2311,0	1,2	2,37
Водосточні системи	3511,5	4300,4	1,31	0,82
Теплоізоляційні матеріали	3700,4	8162,7	1,47	0,45
Покрівельні матеріали	10301,2	9600,7	1,48	1,07
Системи поверхн. водовідведення	2377,1	10 511,3	1,33	0,23
Гіпсокартон	14 682,7	12 884,9	1,26	1,14
Санітарно-гігієнічне обладнання	5 331,5	9 317,1	1,5	0,57

Джерело: дані управлінської звітності ТОВ «Аквілон Південь» та його найбільш вагомego конкурента ТОВ «Перший дім»

Відносна частка ринку по кожній товарній групі (вона розташована на вісі абсцис) розраховувалася нами як відношення обсягів реалізації по відповідній

товарній групі до обсягів реалізації найбільшого конкурента по цій же групі. Якщо частка ринку більше 1, то це вважається нормальним.

Темп зростання ринку (розташований на осі ординат) визначався нами на основі співбесіди із управлінським персоналом ТОВ «Аквілон Південь» та основі даних мережі Internet, зокрема за допомогою інформації, яка міститься у [1-3; 9; 10]. Гарним вважається темп зростання, який більше за 10%.

Побудова матриці BCG здійснювалася у наступному порядку (рис. 3.1):

1. Рахуємо по осі ординат значення від -10% до 10%; по осі абсцис – від 0 до 2,4 (враховувалося найбільша частка ринку по відповідній товарній групі);
2. Поділялися осі навпіл так, щоб отримати 4 однакових квадранти;
3. Креслимо кола у точках перетину параметрів досліджуваних товарних груп.

Коло повинно відповідати рівню продажів досліджуваної групи.

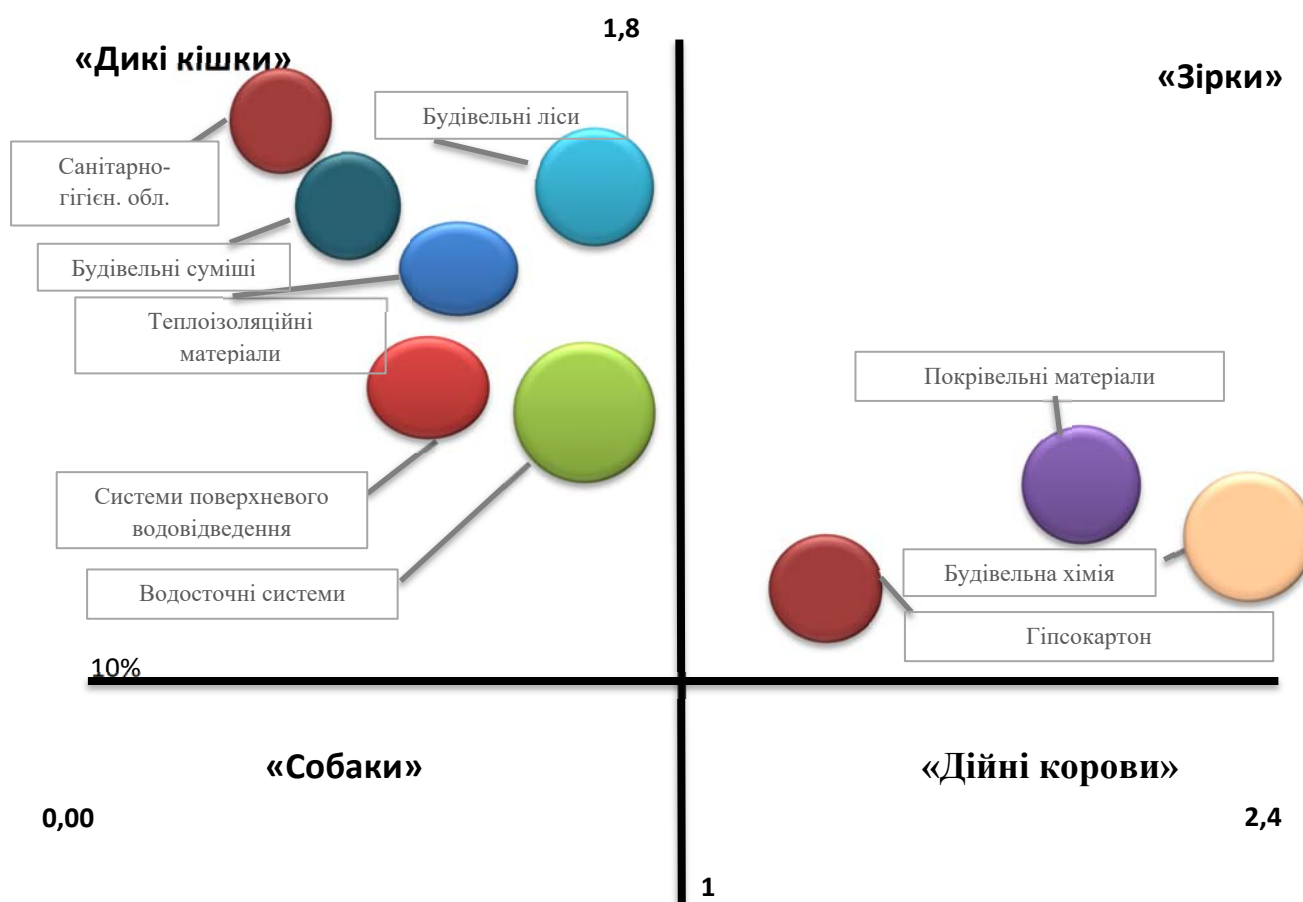

Рис. 3.1. Матриця Boston Consulting Group для ТОВ «Аквілон південь»

Джерело: побудовано автором на базі управлінських даних

На рис. 3.1 побудовано квадранти виходячи з того, що лінії координат перетинаються у точці 110 – 100:

- 110% - усереднений темп зростання;
- 1 – усереднена частка ринку;
- цифрові дані, які розташовані нижче лінії перетину, відповідають більш низьким темпам зростання та частки ринку;
- дані вище лінії перетину – більш високим темпам зростання або частки ринку.

Економічний аналіз побудованої матриці BCG відбувається із врахуванням значень від найменшого до найбільшого по осях абсцис та ординат – потоку грошових коштів та темпу зростання. Сутність зазначеної матриці полягає в тому, що ті товарні групи, реалізація яких приносить найбільший прибуток, можуть спонсорувати інші напрями, реалізація яких в майбутньому може також гарантувати значні позитивні фінансові результати. Основна теза матриці BCG – чим вища частка ринку, тим більшим є фінансовий результат від реалізації цієї товарної групи. При цьому передбачається, що задля поширення на зростаючому ринку відповідних товарних груп з квадрантів «дикі кішки» та «зірки», управлінському персоналу доведеться інвестувати у масштабування бізнесу.

Квадранти матриці BCG відображають різні стратегічні напрямки для управління портфелем продуктів або бізнес-одиниць компанії. Наддамо детальну характеристику кожного з квадрантів.

Квадрант «Зірки»:

- продукти, які потрапили в цей квадрант, мають високу частку ринку та швидкозростаючому ринковому сегменті;
- вони вважаються перспективними, оскільки мають потенціал для подальшого зростання і прибутковості;
- зазвичай вимагають додаткового фінансування для розвитку та збільшення частки ринку.

Квадрант «Дикі кішки»:

- продукти в цьому квадранті перебувають у високо зростаючому ринку, але мають низьку частку ринку;
- ці продукти можуть бути новими на ринку або знаходитися в етапі швидкого зростання;
- вони потребують додаткових інвестицій та уваги, щоб перетворитися на «зірки» у майбутньому. Проте якщо такі товари не дозволяють окупити інвестиції, витрачені на їх просування, то закупівлю й продаж цих товарів доцільно припинити.

Квадрант «Дійні корови»:

- продукти або бізнес-одиниці в цьому квадранті мають високу частку ринку, але перебувають на низько зростаючому ринку;
- вони зазвичай забезпечують стабільний потік прибутку, але не мають значного потенціалу для подальшого зростання;
- мають тенденцію приносити значні прибутки управлінському персоналу підприємства, які можуть використовуватися для фінансування інших продуктів або бізнес-одиниць.

Квадрант «Собаки»:

- продукти або бізнес-одиниці в цьому квадранті мають низьку частку ринку і низький ринковий зріст;
- зазвичай не приносять значного прибутку і можуть навіть завдавати збитків компанії;
- розглядаються для можливого припинення або реорганізації, якщо вони не можуть бути вдосконалені чи забезпечені додатковими ресурсами для зростання.

Економічне пояснення побудованої матриці Boston Consulting Group для надання рекомендації щодо оптимізації продуктового портфелю ТОВ «Аквілон Південь» й підвищення його конкурентоспроможності на займаних ринкових сегментах наведено на рис. 3.2.

Проведений аналіз дозволив сформулювати наступні висновки:

1. Стратегічний аналіз матриці BCG (рис. 3.1 та 3.2) показав, що на ТОВ «Аквілон південь» немає товарних груп, які перебувають у квадрантах «Дійні

корови» та «Собаки». Отже, на період дослідження (на 2024 рік) досліджуване товариство не має товарних груп, які б з одного боку не мають потенціалу для подальшого зростання, а з іншого боку – реалізація яких завдає збитків управлінському персоналу ТОВ «Аквілон південь». Такий висновок обґрунтований відродженням обсягів будівництва у 2023 році порівняно із 2022 роком. Так, згідно із офіційною статистикою [1-3; 9; 10] протягом першого півріччя 2023 року порівняно із першим півріччям 2022 року обсяги будівельних робіт зросли на 45,8%.

		Товарна група	Чистий дохід, тис. грн	Назва товарної групи	Чистий дохід, тис. грн
Темп зростання ринку	високий	Будівельні суміші	17 315,3	Покрівельні матеріали	10 301,2
		Будівельні ліси	8 741,2	Будівельна хімія	5477,6
		Санітарно-гігієнічне обладнання	5 331,5	Гіпсокартон	14 682,7
		Теплоізоляційні матеріали	3700,4	Зірки	
		Водосточні системи	3511,5		
		Системи поверхневого водовідведення	2377,1		
		Дикі кішки			
	низький	-		Дійні корови	
		Собаки			
		низька		висока	
Частка ринку					

Рис. 3.2. Економічне пояснення матриці BCG для ТОВ «Аквілон Південь»

Джерело: побудовано автором на основі управлінських даних

Якщо вважати, що зростання на 10% є вкрай прийнятною тенденцією, то зростання на 45,8% можливо розцінювати як перебування на швидко зростаючому ринковому сегменті й відповідно, пов'язано це із зниженням проявів психологічної кризи й страху, який панував в умах українців із початком військових дій на теренах України й тим, що більшість населення починає повертатися із закордону й відповідно, споживає більше санітарно-гігієнічної продукції та потребує здійснення поточних та

капітальних ремонтів, пов'язаних із відновленням житла, а з іншого – наперекір жорстокій реальності створення атмосфери позитиву та добробуту в своїй оселі.

2. У квадрант «Зірки» входять такі товарні групи: «Гіпсокартон», «Покрівельні матеріали» (бітумна черепиця, ОСБ плита, ПВХ мембрани та ін.) та «Будівельна хімія» (герметики, монтажний клей та піна, пропитка для дерева та ін.). Внаслідок швидкого зростання обсягів ринку будівництва у 2023 році порівняно із 2022 роком, вказані товари приносять товариству стабільний прибуток і є джерелом його економічного зростання.

3. До складу квадранту «Дійні корови» входять такі товарні групи: «Будівельні суміші» (цемент, затірка для плитки, фарби, шпаклівка, кладочні суміші, штукатурка, ґрунтівка, гідроізоляція та ін.), «Будівельні ліси», «Санітарно-гігієнічне обладнання» (санітаizers, дозатори мила, смітєві баки, паперові рушники, диспензори сушарки для рук та ін.), «Теплоізоляційні матеріали» (базальтова вата, мінеральна вата, пінополістирол, PIR плити та ін.), «Водостічні системи», «Системи поверхневого водовідведення». Зазначені товари мають низьку частку ринку для досліджуваного підприємства. Між тим, вони знаходяться на ринку із швидкими темпами зростання. Тому доцільно поєднувати вдалі цінові пропозиції щодо акцій та інструментів агресивної рекламної компанії задля того, щоб вказані товари перейшли в майбутньому до категорії «зірки». Коли відбувається в Україні – так зване розширення ринків збуду будівельної продукції й, відповідно, можливість зайняти свою нішу на ринку внаслідок ліквідації частини малого бізнесу й занепаду частини підприємств, які здійснювали оптову торгівлю будівельними матеріалами, то ті підприємці, які залишилися в Україні за умов грамотного просування товарів й здійсненню якісного моніторингу показників ринкової активності можуть зберегти свій конкурентний статус. Тим більше, що управлінський персонал ТОВ «Аквілон Південь» та ТОВ «Перший дім» мають стабільні зв'язки із лідерами будівельного виробництва, як в Україні, так й за кордоном. Тому доцільно для зростання генерування прибутку зосередитись на ціновій конкурентній боротьбі й агресивній рекламній компанії, тим більше, що можливості щодо розширення кола акційних

товарів у ТОВ «Аквілон Південь» наявні внаслідок тісних зв'язків безпосередньо із виробниками будівельної продукції.

Отже, результати портфельного аналізу свідчать, що прибуток, які генерують товари, що перебувають у квадранті «Зірки» можливо й потрібно реінвестувати у просування товарів, які знаходяться у квадранті «Дикі кішки», оскільки у досліджуваного товариства гарна ділова репутація з боку будівельних організацій, які задіяні у відбудові інфраструктурних об'єктів в Україні. Й, відповідно, задля підвищення обсягу продажів та зниження витрат на ТОВ «Аквілон Південь», яке займається оптовою торгівлею деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням, доцільно надати наступні рекомендації:

1. У частині розширення асортименту товарів, що реалізуються:

– додавання нових продуктів або впровадження популярних товарів може збільшити інтерес покупців. Зокрема, бажано започаткувати торгівлю лінолеумом та керамічною плиткою. Також доцільно впроваджувати завезення будівельних матеріалів із екологічною спрямованістю: дерев'яні підлоги, керамограніт та енергоефективні вікна.

2. У частині посилення рекламної кампанії товариства у соціальних мережах слід здійснити оптимізацію сайту для пошукових систем (SEO) – це комплекс заходів з покращення видимості веб-сайту ТОВ «Аквілон Південь» в результатах пошуку. Ось декілька ключових аспектів, які варто врахувати при SEO-оптимізації сайту досліджуваного підприємства:

- включення ключових слів в заголовки, мета-теги, URL-адреси, альтернативні тексти зображень та контент сторінок;
- оптимізація швидкості завантаження сторінок;
- використання XML-карти сайту для полегшення індексації сторінок пошуковими системами;
- адаптація сайту для мобільних пристроїв;
- використання респонсивного дизайну та мобільних версій сторінок;

- побудова якісного портфолію беклінків (зовнішніх посилань) з авторитетних джерел для підвищення авторитету сайту компанії в очах пошукових систем;
- інтеграція кнопок соціальних медіа для підтримки взаємодії користувачів та популяризації контенту;
- використання аналітичних інструментів, таких як Google Analytics, для відстеження результатів та корекції стратегії SEO.

Необхідно зосередитись на фокусуванні уваги оптових покупців до сайту ТОВ «Аквілон Південь» у соціальних мережах, для його потрібно зробити низку тактичних дій, а саме:

- почати використовувати спеціалізовані платформи. Зокрема, використання платформи LinkedIn. Ця платформа є основним інструментом для B2B маркетингу. Бажано створити сторінку та регулярно публікувати професійний контент й актуальні пропозиції для оптових покупців. Не зайвим буде публікація професійних статей та блогів із порадами щодо використання у будівельних роботах товарів, які продаються на оптових базах ТОВ «Аквілон Південь»;
- необхідно використовувати цільове таргетування для залучення потенційних оптових покупців в конкретних індустріях та регіонах;
- потрібно активно підтримувати мережеві зв'язки шляхом приєднання до професійних груп; доцільно брати участь у віртуальних та офлайн подіях для підтримки взаємодії з потенційними клієнтами. Зазначені дії дозволять поширювати інформацію про промоакції для оптових покупців через соцмережі;
- доцільно використовувати опитування у фокус-групах клієнтів та інші методи дослідження для оцінки реального попиту на товари серед потенційних клієнтів й постійно оцінювати ефективність різних маркетингових каналів (SEO, соціальні медіа, email-маркетинг, PPC реклама тощо) для ідентифікації найбільш прибуткових та перспективних каналів.

3. З метою зниження витрат на ТОВ «Аквілон Південь» потрібно оптимізувати логістику завдяки використанню ефективних транспортних рішень. А саме, треба:

- використовувати маршрутне планування: користуватись спеціалізованими програмами для планування оптимальних маршрутів доставки, що дозволить зменшити кількість пройдених кілометрів та часу на доставку;
- використовувати технологій відстеження: встановити GPS-трекери на транспортні засоби для відстеження руху в реальному часі, що дозволить контролювати та оптимізувати процес доставки;
- доцільно розглянути можливість співпраці з логістичними компаніями, які спеціалізуються на оптимізації та зниженні витрат на логістику.

4. Задля мінімізації запасів на складах ТОВ «Аквілон Південь» доцільно використовувати ERP-систем. В Україні доступні різноманітні ERP-системи від національних та міжнародних розробників. Ось деякі найбільш бюджетні з них:

- Oracle Netsuite. Хмарна ERP-система, яка об'єднує в собі фінансове управління, CRM, електронну комерцію, управління запасами та інші бізнес-функції;
- Comarch ERP. ERP-рішення від компанії Comarch, яке пропонує комплексні рішення для управління фінансами, продажами, закупівлями, складом та іншими аспектами бізнесу.

Існують також більш коштовні системи управління запасами, зокрема Microsoft Dynamics 365 та SAP Business One. Ці системи спрямовані на задоволення потреб малих та середніх підприємств. Проте вважаємо, що станом на 2024 рік управлінський персоналу товариства краще використати більш бюджетні варіанти й зосередитись на такою ефективному заході, який популяризує ринкову активність ТОВ «Аквілон Південь» як організація навчальних курсів та майстер-класів з роботи з будівельними матеріалами, технологій ремонту та обробки поверхонь.

Також бажано сфокусуватися на розробці ексклюзивних пропозицій, знижок та програм лояльності для постійних клієнтів. І бажано переглянути політику управлінського персоналу досліджуваного товариства щодо самовивозу товарів з оптових баз ТОВ «Аквілон Південь». Зокрема, з інформації, яка наявна на офіційному сайті підприємства, видно, що доставка товарів по Україні здійснюється на умовах 100% передплати. Філіали, які працюють для самовивозу, розташовані лише у м. Львів та м. Вишневе. Тому доцільно рекомендувати управлінському персоналу

ТОВ «Аквілон Південь» розширити точки для самовивозу товарів у інших містах України. А також доцільно розширити перелік перевізників – не користуватись тільки послугами Нової Пошти, а використовувати більш бюджетні варіанти перевезення, які надають Укрпошта та Делівері та ін.

Вважаємо, що впровадження у практику господарювання запропонованих нами рекомендацій дозволить підвищити ефективність діяльності на досліджуваному підприємстві ТОВ «Аквілон Південь».

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження можна зробити такі загальні висновки.

1. Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів відображає основні економічні процеси, які відбуваються в рамках діяльності будь-якого підприємства. У роботі було розглянуто категоріальний апарат щодо доходів, витрат та фінансових результатів згідно діючого законодавства та думок науковців-вчених. Встановлено, що існує безліч підходів до класифікації фінансових результатів, основними з яких є за часовим принципом, за характером діяльності, за джерелом отримання, за функціональним призначенням, за способом представлення у фінансовій звітності тощо.

Фінансові результати дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів підприємства, а це у свою чергу допомагає ідентифікувати сильні та слабкі сторони діяльності, а також визначати можливості для оптимізації процесів та збільшення прибутковості.

2. Ієрархічні рівні нормативно-правової бази для ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів в Україні також розглянуто під час дослідження. Дотримання всіх нормативно-правових актів є обов'язковим для всіх підприємств, які здійснюють діяльність в Україні. Вони забезпечують однакові стандарти обліку фінансових результатів та сприяють забезпеченню надійності та порівняності фінансової інформації.

У роботі досліджено проблеми нормативного забезпечення обліку фінансових результатів у сучасних умовах функціонування підприємств в Україні, які ускладнюють процеси обліку, аналізу та звітності і можуть впливати на довіру до фінансової звітності підприємств.

3. Ключовими елементами фінансового обліку, які допомагають підприємствам вести облік своєї діяльності та управляти фінансовими результатами є документальне оформлення, синтетичний та аналітичний облік. У кваліфікаційній роботі було розглянуто особливості цих елементів у теоретично-методичному аспекті.

Акцентовано увагу на тому, що якісно організований аналітичний і синтетичний облік фінансових результатів, а також документування відповідних операцій дозволяє здійснювати агрегацію та узагальнення інформації з різних джерел і підсистем бухгалтерського обліку. Це дає змогу складати фінансові звіти, здійснювати аналіз фінансового стану підприємства на основі складених фінансових звітів, відслідковувати та контролювати фінансові показники в часі для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

4. Дослідження особливостей обліку та внутрішнього контролю фінансових результатів здійснено на підставі даних ТОВ «Аквілон Південь», яке функціонує у сфері оптової торгівлі деревиною та будівельними матеріалами з 2018 року. Підприємство є одним з найбільших дистриб'юторів будівельних матеріалів, інструментів і товарів народного вжитку, що надає широкий асортимент, інноваційні системні рішення та постійну підтримку клієнтів. У роботі надано економічну характеристику діяльності підприємстві.

5. . Аналіз фінансового стану ТОВ «Аквілон Південь» було проведено за звітний період 2020-2022 рр. Встановлено, що ефективність господарювання на ТОВ «Аквілон Південь» протягом 2020-2022 років значно погіршилася. Зокрема, чистий дохід від реалізації товарів зменшився на 39,8%. Це, у свою чергу призвело до зменшення прибутку від основної операційної діяльності: протягом 2021-2022 років його значення у абсолютному виразі зменшилось на 33,3%. Зазначені негативні зміни щодо обсягів продажів деревини, будівельних матеріалів та санітарно-гігієнічних товарів та фінансового результату від основної операційної діяльності на досліджуваному підприємстві призвели до зменшення чистого фінансового результату з 1,9 млн. грн у 2021 році до 1,1 млн. грн у 2022 році на 42%.

Аналіз коефіцієнта маневреності власного капіталу й коефіцієнта забезпеченості запасів власними оборотними коштами показало, що на ТОВ «Аквілон Південь» практично весь власний капітал вкладений у оборотні активи, й, відповідно, перебуває у мобільній формі й питома вага запасів товариства, профінансована за рахунок основного «нормального» джерела фінансування ділової активності підприємства – власних оборотних активів знизилась з 80% станом на кінець 2020

року до 54% станом на кінець 2022 року. Вказаний висновок вказує на тенденцію до збільшення фінансування діяльності підприємства за рахунок найбільш ризикового джерела – кредиторської заборгованості.

6. Особливості обліку фінансових результатів на ТОВ «Аквілон Південь» розглядались у розрізі обліку витрат, доходів і власне фінансових результатів. Було досліджено статутні та внутрішні розпорядчі документи, первинні документи, облікові регістри з системи автоматизованого обліку, фінансову, податкову та іншу звітність тощо. І встановлено, що облікова і контрольна система в цілому відповідає нормам і вимогам діючого законодавства.

7. Ключовим аспектом, який обумовив погіршення показників ділової активності на досліджуваному підприємстві за 2020-2022 роки, є зменшення чистого доходу від реалізації товарів. Проте зазначимо, що аналіз такого показника як ефект операційного левериджу дозволяє нам стверджувати, що діяльність підприємства у 2022 році стала менш ризиковою. Чиста рентабельність активів на підприємстві знизилась з 5,7% у 2021 році до 2,9%.

8. Аналіз даних показав, що прибуток від реалізації товарів на ТОВ «Аквілон Південь» зменшився на 143,5 тис. грн внаслідок зменшенню обсягу реалізації товарів у натуральному виразі. Проте позитивно на зміну фінансового результату від основної операційної діяльності вплинула зміна структури реалізації товарів у бік збільшення питомої ваги більше рентабельних товарів. Завдяки впливу цього чинника прибуток від реалізації товарів у 2022 році порівняно із 2021 роком збільшився на 6,3 млн. грн. Тому нами було застосовано такий інструментарій управлінського аналізу як матриця Boston Consulting Group задля надання рекомендацій, впровадження яких дозволило б збільшити генерування позитивних фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.

9. У роботі обґрунтовано існуючі проблемні питання та недоліки в системі обліку та внутрішнього контролю фінансових результатів та надано комплекс рекомендацій для вдосконалення системи управління результативністю підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз ринку будівельних матеріалів. *Pro consulting*. 2023 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-stroitelnyh-materialov-v-ukraine-2023-god> (дата звернення: 21.04.2024).
2. Аналіз ринку санітарно-гігієнічної паперової продукції та целюлози в Україні. *Pro consulting*. 202 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-sanitarno-gigienicheskoy-bumazhnoj-produkcii-i-cellyulozy-v-ukraine-2022-god> (дата звернення: 25.04.2024).
3. Біржова торгівля деревиною значно збільшила прибуток лісової галузі та податкові надходження 27.06.2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/919289.html> (дата звернення: 01.05.2024).
4. Волкова Н. А. Економічний аналіз: навч. посібник / за ред. Н. А. Волкової Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310 с.
5. Волчек Р. М. Розробка варіантів стратегічних змін у системі антикризового управління харчовими підприємствами : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Одеса. 2008. 203 с.
6. Волчек Р. М., Коляда А. Л., Нікуліна Т. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансами підприємств: конспект лекцій. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2016. 62 с.
7. Волчек Р. М., Москалюк Г. О. Аналітичні процедури ідентифікації ризиків, відображених у звітності підприємств. *Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях : зб. матеріалів XIX Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю ОНЕУ, 17-18 травня 2021 р.* Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 374-376.
8. Домбровська Н. Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. *Вісник Миколаївського національного університету*. 2016. Випуск 9. С.771-775.

9. Експерт розповів про тенденції будівельного ринку України. 10.02.2024. URL: <https://stroyobzor.ua/ru/news-ukraine/ekspert-rozpoviv-pro-tendencii-budivelnogo-rinku-ukraini> (дата звернення: 21.04.2024).

10. Короткий огляд впливу війни на ринок будівельних матеріалів України. *Pro consulting*. 2023 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/kratkij-obzor-vliyaniya-vojny-na-rynok-strojmaterialov-2022-god> (дата звернення: 22.04.2024).

11. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підручник. / Я. Д Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук та ін. Тернопіль. ЗУНУ. 2020. 482 с.

12. Мазур Н. А. Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 8. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-09-01> (дата звернення: 31.03.2024 р.).

13. Маринович І. Фінансові результати діяльності підприємства: підходи та трактування. *Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів : матеріали наук.-практ. конференції. Тези доповідей. м. Тернопіль, 26-28 травня 2022 р.* Тернопіль : ЗУНУ, 2022. С 50-54. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45818/1/%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf> (дата звернення: 11.03.2024 р.).

14. Молдован М. М. Еволюція та етапи розвитку обліку фінансових результатів. *Сучасний стан та тенденції розвитку науки та освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр* (Дніпро, 30 грудня 2023 р). Research Europe, 2023. С. 144-146. URL: <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2024/01/re-30.12.2023.pdf#page=144> (дата звернення: 21.04.2024 р.).

15. Москалюк Г. О., Чердакоглова М. І. Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2016. № 2. С. 320-325. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/65.pdf (дата звернення: 18.02.2024).

16. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. Випуск. 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9577> (дата звернення: 03.03.2024).

17. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.

18. Назаркевич Д. В. Стригуль Л.С. Дослідження поняття та класифікація фінансових результатів підприємства. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*. Полтава, 2021. С. 183-184. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53013> (дата звернення: 08.04.2024).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ МФУ від 29.11.99 р. № 290. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. (дата звернення: 11.02.2024).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ МФУ № 318 від 31.12.1999. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 11.02.2024).

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ МФУ від 25.02.2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 19.03.2024).

22. Новак Н. П., Коваль С. В. Удосконалення нормативно-законодавчого забезпечення обліку фінансових результатів аграрних підприємств на засадах гармонізації його складників. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. Вип. 4. С. 30-35. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3022> (дата звернення: 28.03.2024).

23. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: *збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування* (26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 104 с.

24. Онищенко В. Облік фінансових результатів. *Головбух*. 2024. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7834-oblk-fnansovih-rezultati-pdprimstva> (дата звернення: 18.04.2024).
25. Побережна Н. М., Савич В. Ф. Фінансові результати та відображення їх у звітності. *Регіональна економіка та управління*. 2020. Вип 2 (28). Ч. II. С. 38-41.
26. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3> (дата звернення: 21.03.2024).
27. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ МФУ № 879 від 02.09.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 02.04.2024).
28. Пристемський О. Контроль за фінансовими результатами як елемент підвищення ефективності підприємства. *InterConf+*. 2024. Вип. 41(185), С. 98-106.
29. Пристемський О. С., Себро О. О. Контроль за фінансовими результатами як елемент підвищення ефективності підприємства. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 23–24 березня 2023 р.* Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2023, Част. 4. С. 60-62.
30. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 10.02.2024).
31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ МФУ від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.04.2024).
32. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 121-124. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-57402020-282-3-22> (дата звернення: 01.02.2024 р.).
33. Степаненко О. І. Інтерпретація обліково-економічної категорії «фінансові результати», їх класифікація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. вип. 41. С. 112-117.

34. Сусіденко Ю. В., Пийвода Е. І. Загальні принципи організації обліку та документальне оформлення фінансових результатів підприємств. *Збірник центру наукових публікацій «Велес» за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції 2 частина: «Інноваційні підходи і сучасна наука»*. К.: Центр наукових публікацій, 2017. С. 42-50.

35. Туз О. К., Бурковська А. В. Організація системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 8. С. 644-646.

36. Шевчук К. В., Бондар В. І. Фінансові результати як економічна категорія та особливості відображення їх в обліку та звітності підприємства. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси». 2019. Випуск 16(61). С. 158-166.

37. Шипіна С.Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2013. 23 с.

38. Шубіна С. В., Абрамова О. С., Деняк К. М. Актуалізація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами суб'єкта господарювання. *The 11th International scientific and practical conference "Science and technology: problems, prospects and innovations" (August 3-5, 2023) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2023. P. 245-251. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/SCIENCE-AND-TECHNOLOGY-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-3-5.08.23.pdf#page=247> (дата звернення: 01.05.2024).*

39. Шубіна С. В., Піскунов Р. О., Сидоров М. С. Теоретико-методичні підходи до фінансового контролінгу витрат та фінансових результатів підприємства. *The 11th International scientific and practical conference "Progressive research in the modern world" (July 20-22, 2023) BoScience Publisher. Boston, USA. 2023. P. 202-208.*

40. Як повинні складатись первинні документи для визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств? *Сайт Державної податкової служби України*. 2022. URL: <https://zp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/634440.html> (дата звернення: 21.02.2024).

ДОДАТКИ